

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง "การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมการลักทรัพย์ในเคสสถาน: ศึกษากรณีเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร" ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางประกอบการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องเหยื่ออาชญากรรม (Victimology)
  - 1.1 ความหมายของ "เหยื่อ"
  - 1.2 ความหมายของ "เหยื่ออาชญากรรม"
  - 1.3 ความเป็นมาของแนวคิดเรื่องเหยื่ออาชญากรรม
  - 1.4 บทบาทของเหยื่ออาชญากรรมต่อการเกิดอาชญากรรม
2. ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Theories of Victimization)
  - 2.1 ทฤษฎีการจำแนกประเภทของเหยื่ออาชญากรรม
  - 2.2 ทฤษฎีแบบแผนในการดำเนินชีวิต (The Lifestyle Theory)
  - 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน (Routine Activity Theory)
  - 2.4 ทฤษฎีโอกาสที่จะเกิดเหยื่อ (The Opportunity Theory)
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (CPTED)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์
  - 4.1 ความหมายของการลักทรัพย์
  - 4.2 ความผิดฐานลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว
5. ข้อมูลพื้นฐานเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องเหยื่ออาชญากรรม (Victimology)

1.1 ความหมายของคำว่า "เหยื่อ"

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 1,305) ได้อธิบายความหมายของคำว่า เหยื่อ ว่าหมายถึง อาหารที่ใช้ล่อสัตว์ เครื่องล่อ ตัวยับเคราะห์

Black's Law Dictionary (2004: 1,598) ได้ให้ความหมายของคำว่า เหยื่อ (Victim) ว่าหมายถึง บุคคลที่ได้รับอันตรายจากการเกิดอาชญากรรม การละเมิดกฎหมาย หรือการกระทำ ความผิด

The General Assembly of the United Nations (1985: 1) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเหยื่อของอาชญากรรม (Victims of Crime) ไว้ใน Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power หรือ ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 โดยให้ความหมายของคำว่า เหยื่อ (Victims) ว่าหมายถึง คนหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเสียหาย รวมถึงได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ความทุกข์ทรมานทางอารมณ์ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ หรือการทำให้สิทธิขั้นพื้นฐานของพวกเขาลดลงอย่างยั่งยืน

จากความหมายจากข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า เหยื่อ มีความหมายในลักษณะทั่วไปค่อนข้างกว้าง และไม่เฉพาะเจาะจง แต่เมื่อมาพิจารณาความหมายของคำว่า เหยื่อ ตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความหมายก็จะชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยหมายถึงบุคคลที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากการเกิดอาชญากรรม

1.2 ความหมายของคำว่า "เหยื่ออาชญากรรม"

สำหรับคำว่า เหยื่ออาชญากรรม นั้นในประเทศไทยยังไม่มีกรนิยามความหมายไว้อย่างชัดเจนจะมีก็แต่เพียง พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดี อาญา พ.ศ.2544 (2552: 162) ที่บัญญัติคำว่า "ผู้เสียหาย" ไว้ในมาตรา 3 ซึ่งหมายความว่า

ว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของเหยื่ออาชญากรรมในกรอบการศึกษาทางด้านอาชญาวิทยา ไว้ดังต่อไปนี้

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551: 160) ได้ให้ความหมายของคำว่า เหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim) ว่าหมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ หรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือได้รับผลกระทบใดๆ จากการประกอบอาชญากรรม หรือเสื่อมเสียสิทธิจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นความผิดกฎหมายอาญา ตัวอย่างเช่น ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกฆ่า ถูกข่มขืน ถูกลักทรัพย์ ถูกชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ เป็นต้น

ปกรณ มณีปกรณ (2553: 43) ได้ให้ความหมายของคำว่า เหยื่ออาชญากรรม ไว้ว่าผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำผิดหรืออาชญากรโดยปราศจากความยินยอมของผู้นั้น ผู้เสียหายได้รับความเสียหายทางร่างกาย ได้แก่ การประทุษร้ายแก่ร่างกาย และได้รับความเสียหายทางทรัพย์สิน ได้แก่ การถูกปล้น โจรกรรม เป็นต้น ในความเป็นจริง ผู้เสียหายในการก่ออาชญากรรมมิได้หมายถึงเฉพาะตัวผู้ถูกทำร้ายเท่านั้น จึงหมายรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง ใกล้เคียงของตัวผู้ถูกทำร้ายอีกด้วย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็จะพลอยได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ร้ายนั้นด้วย ได้แก่ ครอบครัว พ่อแม่ พี่น้อง สามี ภรรยา และบุตร หรือบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบอุปการะของผู้ถูกทำร้าย เป็นต้น

อัฒณพ ชูบำรุง และ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด (2553: 43) อธิบายความหมายของคำว่า เหยื่ออาชญากรรมโดยแยกเป็นคำว่า "victim" และ "logy" ซึ่งคำว่า "victim" หมายถึง เหยื่อของอาชญากรรม เท่านั้น คือ เป็นเหยื่อของผู้ร้ายหรือผู้กระทำความผิดตามกฎหมายของบ้านเมืองนั่นเอง ไม่หมายรวมถึงเหยื่อของภัยอย่างอื่น เช่น อัคคีภัย เป็นต้น ส่วนคำว่า "logy" นั้น หมายถึง ความรู้ ซึ่งตรงกับคำว่า ศาสตร์ ในภาษาสันสกฤต เมื่อรวมคำว่า "victim" กับ "logy" เข้าด้วยกันแล้วจึงมีความหมายว่า ความรู้เกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมหรือความรู้ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรมหรือศาสตร์ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม

โดยสรุปแล้วคำว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลคนเดียว หรือมากกว่าหนึ่งคน หรือเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกกระทำหรือถูกทำร้ายจากบุคคลที่ซึ่งกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา โดยการกระทำผิดดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต เช่น การถูกฆาตกรรม การถูกทำร้ายร่างกาย การถูกข่มขืน เป็นต้น หรือต่อทรัพย์สินซึ่งเป็นการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เช่น การถูกลักทรัพย์ การถูกชิงทรัพย์ การถูกปล้นทรัพย์ เป็นต้น ตลอดจนกระทบกระเทือนต่อจิตใจของบุคคลที่ถูกกระทำ และรวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ได้รับผลกระทบตามไปด้วย

1.3 ความเป็นมาของแนวคิดเรื่องเหยื่ออาชญากรรม

การศึกษาในสาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมจากอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ได้เน้นความสนใจในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม พฤติกรรมอาชญากรรม การจัดการองค์กรงานยุติธรรม และการบริหารงานยุติธรรม ในขณะที่นักอาชญาวิทยายามศึกษาสาขาเหตุของอาชญากรรมในลักษณะสหวิทยาการ ทั้งระดับบุคคล ชุมชน และสังคม นักบริหาร งานยุติธรรมก็พยายามพัฒนาระบบงานยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นงบประมาณจำนวนมากได้รับการจัดสรรเพื่อดำเนินการในสาขาวิชาทั้งสองตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา แต่กระนั้นนักอาชญาวิทยาและนักบริหารงานยุติธรรมก็ยังไม่สามารถนำเสนอภาพรวมของการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม อย่งไรก็ดี การกล่าวเช่นนี้มีได้หมายความว่าความพยายามของนักอาชญาวิทยาและนักบริหารงานยุติธรรมจะเป็นการทุ่มเทที่สูญเปล่า เพียงแต่ความพยายามสร้างองค์ความรู้ในสาขาดังกล่าวย่อมไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถ้าการศึกษาในสาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมยังมองข้ามกลุ่มประชากรที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษาปัญหาอาชญากรรม ซึ่งกลุ่มประชากรดังกล่าวเป็นที่รู้จักในนามของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2535: 382)

Harding (1982: 1 อ้างถึงใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2535: 383) ได้เคยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความสำคัญของเหยื่ออาชญากรรมต่อกระบวนการยุติธรรมไว้ ความว่า เหยื่ออาชญากรรมมีส่วนสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจับกุมจนการฟ้องร้องผู้กระทำผิด เหยื่อเป็นผู้มอบพยานหลักฐาน เป็นผู้ให้การ เป็นผู้ชี้ตัวผู้กระทำผิด เป็นผู้ชี้ภาพถ่าย ผู้ต้องสงสัย และเป็นผู้ให้การใน

ชั้นศาล...แต่โดยส่วนมากแล้วความรู้เกี่ยวกับความต้องการ และการจะให้บริการแก่เหยื่ออาชญากรรม กลับมีน้อยเหลือเกิน

ในประเด็นการละเลยความสำคัญของเหยื่ออาชญากรรมภายใต้กระบวนการยุติธรรม นี้ Shapland และ Duff (1985: 1 อ้างถึง ใน ประชัช เปี่ยมสมบุญ, 2535: 383) ได้มีการกล่าวเสริมว่า เหยื่ออาชญากรรม คือบุคคลที่ถูกหลงลืมในระบบงานยุติธรรม การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหยื่อนับว่าน่าประหลาดใจโดยเฉพาะถ้าได้ตระหนักถึงว่าระบบงานยุติธรรมทางอาญาเช่นนี้เรารู้จักกัน ทุกวันนี้จะพังทลายลงถ้าปราศ จาก ความร่วมมือจากกลุ่มดังกล่าว ประสบการณ์ของเหยื่อที่มีต่อแวดวงวิชาชีพชั้นสูงของทั้งระบบ (ตำรวจ หนายความ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์) มักไม่มีใครได้รับการพิจารณา แต่ก็ส่งผลย้อนกลับในแง่ทัศนคติของเหยื่อที่มีต่อระบบงานยุติธรรม

แต่กระนั้น Shapland และ Duff ก็ไม่ได้สนับสนุนให้แยกการศึกษาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมออกเป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่ง นักวิชาการทั้งสองได้เสนอแนะให้ขยายขอบเขตของสาขาอาชญาวิทยาให้ครอบคลุมถึงการศึกษาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม ส่วนนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนไม่น้อยเช่น Medelsohn (1937), Dadrain(1976), Weis(1978) เป็นต้น ก็ได้พยายามสร้างสาขาวิชาใหม่โดยขนานนามว่า "วิกติโมโลยี" (Victimology) เพื่อสร้างความสมดุลกับสาขาวิชาเดิมคือ "คริมีโนโลยี" (Criminology) ประชัช เปี่ยมสมบุญ (2535: 383-384)

Medelsohn (1963 อ้างถึงใน ประชัช เปี่ยมสมบุญ, 2535: 384) ได้อ้างถึงบทความชิ้นแรกซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1937 ว่าเป็นผลงานทางวิชาการที่บุกเบิกสาขาวิชาใหม่เกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมถึง แม้ว่าผลงานดังกล่าวจะไม่ได้ใช้แนวคิดที่มุ่งสู่การศึกษาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมโดยตรงแต่ Medelsohn ก็ยืนยันว่า ผลการศึกษาดังกล่าวได้นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรมขึ้นในเวลาต่อมา กล่าวได้ว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรกับเหยื่ออาชญากรรม มีผลทำให้ Medelsohn แนวคิดที่รู้จักกันในทศวรรษที่ 1960 ว่าเป็นต้นกำเนิดของวิกติโมโลยีหรือสาขาวิชาว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม หรือนักวิชาการไทยบางท่านขนานนามว่า "เหยื่อวิทยา"

Hentig (1948 อ้างถึงใน ประชัย เปี่ยมสมบุรณ์, 2535: 384) เป็นนักวิชาการรุ่นบุกเบิกอีก ผู้หนึ่ง ซึ่งได้มีการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรกับเหยื่ออาชญากรรม ในการก่อให้เกิดการประกอบอาชญากรรม Hentig พยายามชี้ประเด็นว่า เหยื่ออาชญากรรมเองก็มีบทบาทในการก่อให้เกิดอาชญากรรม อย่างไรก็ตามนักวิชาการท่านนี้พยายามสนับสนุนสมมติฐานเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรกับเหยื่ออาชญากรรมในการประกอบอาชญากรรม โดยอาศัยข้อมูลสถิติ ทฤษฎี ประสพการณ์ส่วนบุคคล และการ ศึกษาสังเกตบางประการ แต่ก็ไม่ได้ดำเนินงานวิจัยเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบแต่ประการใด

แนวคิดของ Medelsohn กับของ Hentig มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญบางประการกล่าวคือ ในขณะที่ Medelsohn พยายามที่จะสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาวิกติโมโลยีให้เป็นสาขาวิชาอิสระจากอาชญาวิทยา Hentig กลับถือว่า วิกติโมโลยีจัดเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นสาขาย่อยภายใต้อาชญาวิทยา แนวคิดที่แตกต่างกันในเบื้องต้นของนักวิชาการทั้งสองได้ก่อให้เกิดความแตกต่างเกี่ยวกับกรอบทฤษฎี ฐานคติ และแม้แต่นำทางแก้ไขในทางปฏิบัติ กล่าวได้ว่า ภายใต้แนวคิดของ Medelsohn คำว่า "เหยื่อ" ไม่ได้ถูกจำกัดนิยามไว้เพียงแคเหยื่ออาชญากรรมเท่านั้น แต่มีความหมายครอบคลุมถึงเหยื่อจากอุบัติเหตุ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย และแม้แตภัยสงครามอีกด้วย แต่ภายใต้แนวคิดของ Hentig เหยื่อมีขอบเขตจำกัดอยู่ที่เหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ ประชัย เปี่ยมสมบุรณ์ (2535: 384-385)

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา Victimology ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นในแวดวงวิชาการ โดยปรากฏในรูปแบบการประชุมสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติหลายครั้ง ดังเช่นที่นครเยรูซาเลม ในปี ค.ศ. 1973 และ 1988 ที่นครบอสตันในปี ค.ศ. 1976 ที่นครมุนสเตอร์ในปี ค.ศ. 1979 ที่นครโตเกียวและเกียวโตในปี ค.ศ. 1982 ที่นครซาเกร็บในปี ค.ศ. 1985 และที่กรุงเทพมหานคร ในปี ค.ศ. 1991 เป็นต้น หนึ่งในปี ค.ศ. 1979 การประชุมที่นครมุนสเตอร์ได้มีการก่อตั้งสถาบัน ซึ่งชื่อว่า The World Society of Victimology ขึ้นในช่วง ปีค.ศ. 1981 ถึง 1987 กลุ่มนักวิชาการชาวยุโรปได้ร่วมกันร่างเอกสารสำคัญขึ้น 3 ฉบับ เพื่อกระตุ้นความสำคัญของเหยื่ออาชญากรรมต่อฝ่ายนิติบัญญัติ

ในประเทศต่างๆ โยพยายามประยุกต์ใช้กรอบทฤษฎีและผลงานวิจัยทาง Victimology เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเอกสารทั้ง 3 ฉบับนี้ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ (2535: 385) ได้แก่

- (ก) ผลการประชุมทางยุโรปเกี่ยวกับการชดเชยความเสียหายสำหรับเหยื่ออาชญากรรมรุนแรง
- (ข) ข้อเสนอแนะของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยจุดยืนของเหยื่อภายใต้กรอบของกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญา
- (ค) ข้อเสนอแนะของคณะมนตรีว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือและการป้องกันการตกเป็นเหยื่อ

ในปี ค.ศ. 1984 บรรดาผู้เชี่ยวชาญขององค์การสหประชาชาติต่างตระหนักถึงการละเลยบริหารต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรมต่อเหยื่ออาชญากรรม ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวซึ่งประกอบด้วยบุคคลสาขาต่างๆ ทั้งที่เป็นนักกฎหมาย นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา นักอาชญาวิทยา และนักบริหารงานยุติธรรมแขนงต่างๆ จึงได้ร่วมกันร่าง Magna Carta for Crime ขึ้น โดยประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ (2528: 11 อ้างอิงใน ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์, 2535: 386) ดังนี้

- (1) การทดแทนความเสียหายโดยผู้กระทำผิด-เป้าประสงค์เบื้องต้นของความเป็นธรรมจะเกี่ยวข้องกับการทดแทนความเสียหายสำหรับเหยื่อจากผู้กระทำผิด
- (2) การชดเชยความเสียหายโดยรัฐ-ในกรณีที่มีการทดแทนความเสียหายจากผู้กระทำผิดไม่เพียงพอ การชดเชยโดยรัฐหรือโดยจัดสรรจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศสำหรับอันตรายที่เกิดขึ้นแก่เหยื่ออาชญากรรม จัดว่ามีความจำเป็นในสัดส่วนที่เปรียบเทียบได้กับความทุกข์ทรมานของเหยื่อรายอื่นที่ประสบเคราะห์กรรมเช่นเดียวกัน
- (3) การสนับสนุนช่วยเหลือเหยื่อ-เหยื่ออาชญากรรมจะได้รับการแจ้งให้ทราบและจะจัดให้ได้รับความช่วยเหลือด้านการแพทย์และด้านชุมชนสำหรับช่วยให้ฟื้นตัวจากทุกข์ทรมาน
- (4) การปฏิบัติต่อเหยื่ออย่างยุติธรรม-เหยื่ออาชญากรรมจะสามารถเข้าถึงการพิจารณาคดีของศาลเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อตน รวมทั้งสามารถปรากฏตัวและเข้าฟังได้ตลอดทุกขั้นตอนที่วิกฤต

(5) การป้องกันทางสังคมและเศรษฐกิจ-ผู้ที่มีแนวโน้มจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะได้รับความคุ้มครองตามนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม และอาญาเพื่อลดความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

รูปภาพที่ 2: ความเชื่อมโยงระหว่างอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมในประเด็นเกี่ยวกับผู้กระทำผิด และเหยื่ออาชญากรรม

ที่มา: ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2535: 387)

ในการประชุมคองเกรสสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด ครั้งที่ 7 (The 7th United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) ณ นครมิลาน ประเทศอิตาลีในปีค.ศ.1985 เหยื่ออาชญากรรมได้รับการบรรจุเข้าเป็น 1 ใน 5 หัวข้อเรื่องของการประชุม (ซึ่งนอกจากเรื่องเหยื่ออาชญากรรมแล้ว อีก 4 หัวข้อเรื่องของการประชุมคองเกรส สหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดก็ได้แก่ ข้อที่ 1 มิติใหม่เกี่ยวกับความเป็นอาชญากรและการป้องกันอาชญากรรมภายใต้สภาวะแวดล้อมของการพัฒนา ข้อที่ 2 กระบวนการยุติธรรมในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง ข้อที่ 3

เยาวชน อาชญากรรมและความเป็นธรรมและ ข้อที่ 4 การกำหนดและประยุกต์ใช้มาตรฐานและ ปทัสถานของสหประชาชาติในกระบวนยุติธรรม) ในเอกสารซึ่งนำเสนอในการประชุมคองเกรส สหประชาชาติครั้งที่ 6 นี้ สถาบัน UNAFEI (1985:32 อ้างอิงใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2535 : 387) ได้กล่าวไว้ว่า

ในขณะนี้เป็นที่เข้าใจร่วมกันแล้วว่าเหยื่ออาชญากรรมควรได้รับการ พิจารณาอย่างเหมาะสม และบัดนี้ถึงเวลาที่ควรจะต้องตรวจสอบปัญหาใน รายละเอียดและกำหนดกลยุทธ์ใหม่เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ด้วยจุดมุ่งหมาย ดังกล่าว เอกสารนี้จึงนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมในแต่ละ ประเทศ รวมทั้งถกแถลงถึงมาตรการแก้ไขไว้ด้วย จากการถกแถลงดังที่ กล่าว ทำให้ตระหนักว่าทุกๆประเทศ โดยไม่ต้องคำนึงถึงสภาพทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจต่างผจญปัญหาร่วมกันบางส่วนเกี่ยวกับเหยื่อ อาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหยื่ออาชญากรรมรุนแรง การปฏิบัติอย่าง ไร้มนุษยธรรมในเรือนจำ การใช้แรงงานเด็ก และมลภาวะ

ในปัจจุบัน หลายประเทศในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการ ปกป้องคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในปี ค.ศ. 1964 อังกฤษได้ทดลองแต่งตั้งคณะกรรมการ ชดเชยความเสียหายทางอาญา (The Criminal Injuries Compensation Board) เพื่อพิจารณาจ่าย ค่าชดเชยให้กับเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสในปี ค.ศ.1976 เยอรมนีได้ประกาศใช้ กฎหมายคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมฉบับแรกซึ่งชื่อว่า "พระราชบัญญัติทดแทนแก่เหยื่อ" (The Victim Compensation Act) ในสหรัฐอเมริกา คณะกรรมการประธานาธิบดีเกี่ยวกับเหยื่อ อาชญากรรม (The President's Task Force on Crime Victims) ได้ยื่นข้อเสนอแนะทางกฎหมาย หลายประการในปี ค.ศ. 1982 และในปีเดียวกันก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปกป้องเหยื่อและ พยาน (The Federal Victim and Witness Protection Act) ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2535: 388)

1.4 บทบาทของเหยื่ออาชญากรรมต่อการเกิดอาชญากรรม

นักอาชญาวิทยาที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม มีความเห็นว่าคุณเสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการกระทำความผิดหรือการเกิดอาชญากรรม เช่น Wolfgang ได้ทำการศึกษาและวิจัยคดีฆาตกรรม พบว่า ความประพฤตินทางยั่วยุอารมณ์ของผู้เสียหายส่วนมากมักเป็นสาเหตุที่สำคัญให้เกิดอาชญากรรม นอกจากนี้ยังมีนักอาชญาวิทยาอีกท่านหนึ่ง คือ Barnes มีความเห็นว่าคุณเสียหายที่ประมาทเลินเล่อหรือขาดความระมัดระวังเป็นสาเหตุประการหนึ่งให้การประกอบอาชญากรรมเป็นไปโดยสะดวก เป็นต้น อัจฉรียา ชูตินันท์ (2555: 62)

จากการที่นักอาชญาวิทยาได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม สรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้เสียหายมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้อาชญากรลงมือประกอบอาชญากรรม โดยมีสาเหตุดังนี้ อัจฉรียา ชูตินันท์ (2555: 62-63) คือ

- (1) ผู้เสียหายมักจะมีความสัมพันธ์หรือเคยรู้จักกับอาชญากรมาก่อนที่จะตกเป็นเหยื่อ เช่น เป็นคู่สามีภรรยา คู่รัก คนรู้จัก เพื่อนร่วมงาน ทำธุรกิจร่วมกัน เป็นต้น
- (2) ผู้เสียหายมีพฤติกรรมชอบแต่งตัวยั่วยุซึ่งไปกระตุ้นอารมณ์ของอาชญากร โดยเฉพาะอาชญากรที่มีความผิดปกติทางเพศอยู่แล้ว จึงทำให้อาชญากรคิดลงมือกระทำร้ายในทันทีที่ได้โอกาส
- (3) ผู้เสียหายบางรายก็มีพฤติกรรมที่ข่มขู่หรือกดดันข่มเหง บีบบังคับต่อผู้กระทำผิดอย่างมากจนระงับอารมณ์และยับยั้งสติไม่ได้ จึงต้องลงมือทำร้ายเนื่องจากเพราะความคับแค้นใจหรือบันดาลโทสะ
- (4) ผู้เสียหายบางรายไม่ได้มีพฤติกรรมยั่วยุ แต่อาชญากรได้ถูกยั่วยุจากสิ่งอื่นๆ อยู่แล้วและผู้เสียหายเข้ามาอยู่ในสถานการณ์ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยบังเอิญ เช่น กรณีที่เหยื่อถูกกระทำชำเราที่นั่นอาจเป็นสาเหตุที่ได้รับการยั่วยุจากภาพในหนังสือโป๊หรือสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์

- (5) ผู้เสียหายตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพราะเหตุความเชื่อทางศาสนาหรือลัทธิ
นิกายลึกลับต่างๆ
- (6) ผู้เสียหายมีพฤติกรรมที่มีความประมาทเลินเล่ออยู่เสมอ เช่น ลืมปิดประตูหรือ
หน้าต่างอาคาร บ้านเรือน ลืมล็อครถยนต์ ชอบเดินในที่เปลี่ยว เป็นต้น

จากการศึกษาสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดอาชญากรรม จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้เสียหายหรือเหยื่อมักมีความสัมพันธ์กับการก่อให้เกิดอาชญากรรมอยู่เสมอ โดยเฉพาะบทบาทของผู้เสียหายเฝ้าระวังร้ายหรือเชิญชวนให้อาชญากรรมลงมือกระทำความผิด

2. ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Theories of Victimization)

อาชญากรรมนั้น หากแบ่งโดยยึดเหยื่อเป็นหลักในการพิจารณาก็อาจจะแยกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ อาชญากรรมที่มีเหยื่อ (Crime with Victim) เช่น การฆ่า การข่มขืนกระทำชำเรา การทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส การลักขโมย การปล้น เป็นต้น สิ่งที่เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะเป็นทั้งบุคคลหรือทรัพย์สินเงินทองก็ได้ ส่วนอาชญากรรมอีกชนิดหนึ่งก็คือ อาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อ (Crime without Victim or Victimless Crime) เช่น การให้บริการทางเพศโดยความสมัครใจ การทำแท้ง การพนัน รักร่วมเพศ การมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เป็นต้น การเป็นเหยื่ออาชญากรรมจึงเป็นได้ทั้งการกระทำจากผู้อื่น หรือเป็นได้ทั้งตนเป็นผู้กระทำตนเอง

วิชาที่อธิบายบทบาทของเหยื่ออาชญากรรม คือวิชา Victimology ซึ่งเป็นการศึกษาบทบาทของเหยื่ออาชญากรรมเมื่อมีเหตุการณ์อาชญากรรมเกิดขึ้น (Siegel, 2005: 419) วิชานี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่ออาชญากรรมกับอาชญากร เหตุที่ต้องทำความเข้าใจบทบาทของเหยื่ออาชญากรรมก็เพราะว่าเหยื่อเองก็มีส่วนอย่างมากที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น คดีอาชญากรรมบางคดีเหยื่ออาชญากรรมอาจจะต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่เพราะเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการกระทำความผิดอย่างจงใจ หากเหยื่อไม่กระตุ้นอาชญากรรมก็จะไม่เกิดขึ้น หรือในกรณีที่เหยื่อตั้งตนอยู่ในความประมาทเลินเล่อ หรือขาดความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมของตนเองอย่างถ่องแท้ก็ย่อมมีส่วนต่อการเกิดอาชญากรรมด้วยเหมือนกัน ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องบทบาทของเหยื่ออาชญากรรม

ย่อมมีประโยชน์ในประเด็นที่ว่า จะทำอะไรให้ปัญหาอาชญากรรมลดลง ย่อมส่งผลต่อการกำหนดนโยบายอาชญากรรมของบ้านเมือง และส่งผลต่อกันมีส่วนร่วมและความร่วมมือของประชาชนในการแก้ปัญหาด้วยอย่างมีอาจจะปฏิเสธได้

2.1 ทฤษฎีการจำแนกประเภทของเหยื่ออาชญากรรม

ทฤษฎีการจำแนกประเภทของเหยื่ออาชญากรรม (Theory of Victim Classification) มีนักคิดที่แบ่งแยกประเภทของเหยื่ออยู่หลายท่าน ดังต่อไปนี้

2.1.1 การจำแนกประเภทของเหยื่อโดย Hentig

Hentig ได้แยกประเภทของเหยื่ออาชญากรรมไว้ละเอียดลออมาก ทั้งนี้โดยอาศัยปัจจัยทางจิต ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางกายภาพของเหยื่ออาชญากรรมเป็นหลักสำคัญในการกำหนดประเภท เขาได้ชี้ให้เห็นถึงเหยื่อที่เป็นมาโดยกำเนิดกับเหยื่อที่เกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นเหตุ โดยแยกเหยื่อออกเป็น 13 ประเภทด้วยกัน คือ Sehafer (1977: 36-40 อ้างอิงใน อรรถนพ ชูบำรุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, 2553: 52)

- 1) ผู้เยาว์ (The Young) เป็นประเภทของเหยื่อที่เห็นเด่นชัด ผู้เยาว์เป็นผู้ที่อ่อนแอและขาดประสบการณ์ง่ายแก่การถูกทำร้าย และมักจะนำไปใช้ในการช่วยประกอบอาชญากรรมได้ด้วย
- 2) ผู้หญิง (The Female) เป็นเหยื่อที่มีความอ่อนแอ หญิงวัยรุ่นมากมายต้องตกเป็นเหยื่อของการฆาตกรรม ในบางคราวหลังจากการถูกทำร้าย และได้รับความทุกข์ทรมานเพราะตณหาราคะของอาชญากร ส่วนผู้หญิงแก่ๆ มักจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินเพราะเหตุที่มีความมั่งคั่ง ร่ำรวย
- 3) คนแก่ (The Old) คนแก่มักจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน เงินทอง คนแก่มักจะมี ความอ่อนแอทางร่างกายและจิตใจ จึงจำเป็นจะต้องคอยปกป้องดูแลอย่างจริงจังและจริงใจ

- 4) ผู้ที่บกพร่องทางจิตและวิกลจริต (The mentally defective and other mentally deranged) เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าพวกวิกลจริต พวกเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง พวกติดยาเสพติด พวกเป็นโรคประสาท หรือพวกที่มีจิตบกพร่องในลักษณะอื่นๆ เป็นพวกที่อยู่ในวิสัยที่จะเป็นเหยื่อล่อของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรม บุคคลประเภทดังกล่าวนี้เป็นพวกที่หาความทุกข์มาให้แก่ตนเองโดยแท้
- 5) พวกที่อพยพมาจากที่อื่น (The immigrants) เป็นพวกที่มีปัญหาในเรื่องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อุปสรรคสำคัญได้แก่เรื่องภาษา เรื่องวัฒนธรรม ความยากจน ความวุ่นวายในอารมณ์ การไม่ยอมรับของผู้คนบางกลุ่มในถิ่นที่อพยพเข้าไปอยู่ใหม่ พวกอาชญากรเป็นพวกที่รู้ซึ่งถึงสถานการณ์อันยุ่งยากของผู้อพยพเข้ามาใหม่ ซึ่งฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์ใส่ตนอันเนื่องมาจากความเสียเปรียบของผู้เข้ามาอยู่ใหม่
- 6) พวกชนกลุ่มน้อย (The minorities) เป็นพวกที่มีฐานะอย่างเดียวกับผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ได้รับความไม่เท่าเทียมกันกับประชาชนส่วนใหญ่ทั้งในแง่กฎหมายและในแง่ความเป็นจริง โอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อก็มีมากขึ้น ความมีอคติในเรื่องเชื้อชาติก็ยิ่งทำให้พบกับอุปสรรคมากขึ้น อาจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทรุนแรงได้
- 7) พวกที่เป็นคนโง่โดยกำเนิด (The dull normal) เป็นพวกที่เกิดมาเพื่อเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยแท้จริง พฤติกรรมพวกคนโง่โดยกำเนิดนั้นมีความลุ่มลุ่มคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของพวกที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ และพวกชนกลุ่มน้อยนั่นเอง
- 8) พวกที่มีจิตใจหดหู่ (The depressed) เป็นพวกที่ต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพราะภาวะจิตเป็นเหตุความหดหู่เป็นการแสดงอารมณ์ที่ไม่สมบูรณ์ ตกอยู่ในอาการที่สิ้นหวัง สิ่งก็ตามมาก็คือเกิดความตกต่ำด้านความสามารถของร่างกายและจิตใจ บางทีก็มีอาการแทรกซ้อนของโรคด้วย ทักษะคติของผู้ที่หดหู่ นั้นมักจะเฉยเมยและยอมจำนน ขาดความสามารถในการต่อสู้ขาดการต่อต้าน จึงเปิดโอกาสให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้โดยง่าย
- 9) คนโลภ (The acquisitive) ความโลภอาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมและอาจจะทำให้เป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ด้วย พวกองค์กรอาชญากรรม พวกข่มขู่เอาเงิน พวกนักการพนัน พวกต้มตุ๋นและคนชั่วประเภทอื่นๆ จะฉกฉวยประโยชน์จากความโลภของเหยื่อนั่นเอง เรา

อาจจะพบอาชญากรรมอันเกิดจากความโลภได้ในทุกชนชั้นของสังคม กล่าวคือ คนยากจนต้องดิ้นรนเพื่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ชนชั้นกลางคอยหาโอกาสเพื่อความฟุ่มเฟือย ส่วนผู้ที่ร่ำรวยแล้วก็อยากจะเพิ่มรายได้ให้มีมากขึ้น และก็เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าผู้ที่ร่ำรวยนี้เอง น่าจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากที่สุด อันเนื่องมาจากความโลภเป็นเหตุ

10) คนเสเพล (The wanton) พวกนี้นับเป็นเหยื่ออาชญากรรมอีกพวกหนึ่ง แต่ก็มี อาจจะให้เหตุผลได้โดยชัดเจนดีนัก ไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ของกฎหมายหรือในแง่ประเพณีของสังคม

11) คนโดดเดี่ยวและคนอกหัก (The lonesome and heartbroken) พวกนี้หากจะเปรียบเทียบกับพวกโลกแล้วก็จะแตกต่างกันตรงประเด็นที่ว่า การตกเป็นเหยื่อของพวกนี้มิได้เป็นไปเพื่อทรัพย์สินเงินทอง แต่เพื่อความสุขและการเป็นเพื่อนร่วมทาง พวกนี้นอกจากจะเป็นเหยื่อของการฆาตกรรมแล้วก็มักจะตกเป็นเหยื่อของการโจรกรรม การฉ้อโกงและการข่มขู่เอาเงินอีกด้วย

12) คนที่ตกอยู่ในความทุกข์ทรมาน (The tormentor) เราอาจจะรู้จักเหยื่ออาชญากรรมพวกนี้จากเรื่องน่าเศร้าใจภายในครอบครัว ตัวอย่างเช่น พ่อที่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือเป็นโรคจิต กลายเป็นผู้ที่นำความทุกข์ทรมานมาให้แก่ครอบครัวเป็นระยะเวลาอันยาวนานและผลที่สุดก็ต้องเสียชีวิตเพราะลูกเป็นผู้ฆ่าเขาเชื่อได้เลยว่าพ่อเป็นผู้ทำให้ลูกเกิดบันดาลโทสะลักษณะของเหยื่ออาชญากรรมประเภทนี้ก็คือว่าเหยื่อเป็นผู้ที่ขาดความมีไหวพริบอย่างสามัญชนทั่วไป เป็นพวกที่ทำให้สถานการณ์ตึงเครียดไปในที่สุด และเขาก็ตกเป็นเหยื่อในบรรยากาศแห่งความตึงเครียดที่เขาสร้างขึ้นด้วยตัวของเขาเอง

13) คนที่ถูกตัดโอกาส ถูกละเลย และต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรี (The blocked, exempted , and fighting) เหยื่อที่ถูกตัดโอกาส คือ บุคคลซึ่งอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องประสบความสูญเสีย ไม่อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต้องต่อสู้ เช่น นายธนาคารที่เงินขาดมือก็หาทางโกงเงินเพื่อจะช่วยเหลือตนเองให้ปลอดภัย อีกตัวอย่างหนึ่งก็ได้แก่ บุคคลที่ถูกขู่เอาเงินหากไม่หามาได้ความลับก็จะถูกเปิดเผย นอกจากนี้อาชญากรรมประเภทรุนแรงที่เหยื่ออาชญากรรมจะหันกลับมาต่อสู้บ้าง เหยื่อประเภทนี้ไม่ยากที่จะตกเป็นเบี้ยล่างของผู้อื่น ความจริงแล้วเหยื่อที่ต่อสู้กลับน่าจะตัดออกไปจากประเภทของเหยื่อ เพราะการต่อสู้กลับหมายถึงการต่อต้านหรือการขัดขืน เหยื่อ

ประเภทนี้จึงไม่น่าจะจัดเข้าประเภทใดได้เหมือนกับเหยื่อที่ต้องพ่ายแพ้ต่ออาชญากรซึ่งมีกำลังเหนือกว่าเหยื่อ

2.1.2 การจำแนกประเภทของเหยื่อโดย Stephen Schafer

นักคิดท่านนี้ได้แบ่งแยกประเภทของเหยื่อโดยยึดความรับผิดชอบในการกระทำ ความผิดที่สำคัญ เป็นการแบ่งที่ชี้ให้เห็นว่าใครควรรับผิดชอบในเรื่องไหน และในขอบเขตกว้างขวางเพียงใด เขาได้แบ่งประเภทของเหยื่อไว้ 7 ชนิด ดังต่อไปนี้ อัณฑนพ ชูบารุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ ชัด, (2553: 55)

- 1) เหยื่อที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากร (Unrelated Victims) เป็นเหยื่อที่ไม่มี ความสัมพันธ์แต่ประการใดกับอาชญากรเป็นเพียงผู้รับเคราะห์กรรมจากอาชญากร เท่านั้น ทุกคนอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่อาจจะตกเป็นเหยื่อเมื่อไหร่ก็ได้ ผู้ประกอบ อาชญากรรมได้เลือกปฏิบัติตามอำเภอใจ หรือโดยการวางแผน หลังจากได้พิจารณา สถานการณ์แล้ว ถือได้ว่าอาชญากรต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนทั้งหมด
- 2) เหยื่อที่ทำทนายให้เกิดอาชญากรรม (Provocative Victims) เหยื่ออาชญากรรมประเภท นี้ได้กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้เป็นที่ขัดใจแก่อาชญากรเมื่ออาชญากรได้รับการปลุกใจ หรือยุยงส่งเสริมก็ทำร้ายแก่เหยื่อ ถือได้ว่าเหยื่อเป็นผู้ลงมือก่อน ตัวอย่าง เช่น เหยื่อ แสดงอาการดูหมิ่นดูแคลน เหยื่อมีคนรักใหม่ เป็นต้น การกระทำของเหยื่อต่ออาชญา กรดังกล่าวนี้ อาจจะทำให้อาชญากรกระทำความผิดในทันที อันตรายก็ตกแก่เหยื่อเอง เหยื่อประเภทนี้เป็นเหยื่อที่ต้องรับผิดชอบมากที่สุด
- 3) เหยื่อที่จุดชนวนหรือจูงใจให้เกิดอาชญากรรม (Precipitative Victims) เหยื่อประเภทนี้ มิได้กระทำให้สิ่งใดเป็นพิเศษแก่อาชญากร แต่พฤติกรรมอันปราศจากความตั้งใจของ เหยื่อกลับส่งเสริม ล่อใจ หรือจูงใจให้อาชญากรรมกระทำความผิดต่อเหยื่อ การที่ เหยื่อเดินไปคนเดียวในที่มืดร้าว เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เหยื่ออาจจะถูกโจรกรรม บุคคล ที่รู้จักเสมาคมได้ดี ก็อาจจะไม่จูงใจให้เกิดการกระทำความผิด

- 4) **เหยื่อที่มีความอ่อนแอในทางชีวภาพ (Biologically Weak Victims)** เหยื่อประเภทนี้เป็นเหยื่อที่มีความอ่อนแอทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นเหตุให้อาชญากรมีความคิดที่จะทำร้ายต่อพวกเขา เด็ก ผู้หญิง คนแก่ ผู้ขาดความสามารถ ผู้เจ็บป่วยทางจิตหรือวิกลจริต แม้ว่าคนพวกนี้จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรมก็ตาม ก็นับเป็นพวกที่ง่ายแก่การตกเป็นเหยื่อ ลักษณะทางชีวภาพของเหยื่อจะส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมแต่ไม่มีทางเลือกที่จะทำอะไรได้มาก เหยื่อพวกนี้จึงไม่ควรมีความรับผิดชอบต่อการเกิดอาชญากรรมแต่ประการใดเลย หากจะมีการเฉลี่ยความรับผิดชอบการกระทำของตัวอาชญากรแล้ว สังคมและผู้ปกครองบ้านเมืองน่าจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบมากกว่า เพราะสังคมมิได้ทำหน้าที่ปกป้องเหยื่อที่มีอาจจะป้องกันตนเองได้เลยหรือป้องกันได้เพียงบางส่วน เท่านั้น
- 5) **เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคม (Socially Weak Victims)** เหยื่อประเภทนี้มีได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกอย่างเต็มภาคภูมิของชุมชน พวกที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ พวกที่นับถือศาสนาบางนิกาย พวกชนกลุ่มน้อย ล้วนมีความอ่อนแอในทางสังคมและอยู่ในฐานะที่จะถูกเอารัดเอาเปรียบจากพวกอาชญากรเมื่อไรก็ได้ เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคมนั้นสมควรจะได้รับการดำเนินคดีแต่ประการใดเลย อาชญากรและสังคมควรจะร่วมรับผิดชอบต่อความผิดที่เกิดขึ้นอย่างยิ่ง เนื่องจากเพราะได้ประพฤติดังมีความลำเอียงต่อพวกเขา
- 6) **ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของตนเอง (Self-Victimizing Victims)** เหยื่อประเภทนี้เป็นเหยื่อตนเอง ดังนั้นตนเองก็เป็นอาชญากรด้วย ตำรวจบางเล่มเรียกการกระทำของเหยื่อแบบนี้ว่าอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อหรืออาชญากรรมที่ปราศจากเหยื่อ (Victimless crimes or crimes without victims) แม้การเรียกเช่นนี้จะน่าสนใจ แต่ก็ผิดหลักพื้นฐานในประเด็นที่อาชญากรรมไม่อาจจะเกิดขึ้นได้หากไม่มีเหยื่อ แม้ว่าอาชญากรรมส่วนมากจะมีผู้เข้าร่วมอยู่ 2 ฝ่าย คือ อาชญากรฝ่ายหนึ่งและเหยื่ออีกฝ่ายหนึ่ง แต่อาชญากรรมก็อาจจะเกิดขึ้นได้โดยมิได้เป็นเรื่องความต้องการทางวัตถุ (เช่น การกบฏ การทำจารกรรม เป็นต้น) ในกรณีเช่นนี้ผู้เป็นอาชญากรอาจจะมีตัวจน

อยู่และเหยื่อกับอาชญากรเป็นบุคคลเดียวกัน มีอาทิ การมียาเสพติดไว้ในครอบครอง รักร่วมเพศ เป็นต้น อาชญากรรมประเภทที่ตกเป็นเหยื่อแสดงบทบาทสองบทบาท คือ บทบาทของอาชญากร และบทบาทของเหยื่อ ในกรณีเช่นนี้ไม่ต้องมีใครมาแบ่งความรับผิดชอบ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบก็คือ ผู้ที่เป็นทั้งเหยื่อและเป็นทั้งอาชญากร

- 7) เหยื่อการเมือง (Political Victims) เป็นเหยื่อที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากผู้ที่เป็นปฏิปักษ์กันในทางการเมืองสำหรับนักปฏิวัติที่ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ของตน แต่ต้องประสบกับความพ่ายแพ้ จัดได้ว่าเป็นอาชญากรการเมือง มิได้เป็นเหยื่อการเมือง โดยนัยที่กล่าวนี้ (อาชญากรการเมือง ในภายหลังกอาจจะกลายเป็นวีรบุรุษก็ได้) สำหรับเหยื่อการเมือง คือ บุคคลที่เป็นคู่แข่งในการรณรงค์เพื่อให้ได้ตำแหน่งที่มีอำนาจแต่ถูกฝ่ายที่มีอำนาจอยู่ก่อนแล้วจะจงว่าเป็นผู้ที่กระทำความผิดหรืออาชญากร (โดยนัยของกฎหมาย) แต่ถ้ามองในแง่ของศีลธรรมแล้ว เขาก็คือเหยื่อประเภทหนึ่ง

2.1.3 การจำแนกประเภทของเหยื่อตามหลักพระพุทธศาสนา

ในทางพระพุทธศาสนานั้นได้จำแนกประเภทของเหยื่อไว้ 3 ชนิด คือ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย 2500 เล่ม 23:168, เล่ม, 42: 110, 34 อ้างอิงใน อรรถนพ ชูบำรุง)

- 1) เหยื่อที่ยั่วยุให้เกิดอาชญากรรม
- 2) เหยื่อที่ตั้งตนอยู่ในความประมาท
- 3) เหยื่อที่มีความโง่เขลาเบาปัญญา

2.2 ทฤษฎีแบบแผนในการดำเนินชีวิต (The Lifestyle Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความเสี่ยงที่แตกต่างกันของการตกเป็นเหยื่อ หมายความว่าในการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นจะมีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อแตกต่างกันไปในเรื่องนี้ จึงเกิดการตั้งทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีแบบแผนในการดำเนินชีวิต (The Lifestyle Theory) ผู้ตั้งตัวแบบนี้คือ Hindelang, Gottfredson และ Garofalo (1978 อ้างอิงใน อรรถนพ ชูบำรุง) การตั้งทฤษฎีนี้ได้อาศัยข้อมูลจากการสำรวจในเมืองใหญ่ๆ 8 แห่งด้วยกัน คือ Atlanta, Baltimore, Cleveland,

Dallas, Denver, Network, Portland (Oregon) และ St. Louis ผลของการสำรวจทำให้นักทฤษฎีทั้งสามท่านได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะต้องตกเป็นเหยื่อว่า บุคคลที่น่าจะประสบเคราะห์กรรมจากการตกเป็นเหยื่อย่อมขึ้นอยู่กับแนวความคิดในการดำเนินชีวิตนั่นเอง หมายความว่าหากมีแนวความคิดที่ชอบเสี่ยงก็ย่อมง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อมากกว่าแนวความคิดที่ไม่ชอบเสี่ยง ความจริงแล้วแนวความคิดนี้ไม่ใช่ของใหม่แต่เป็นสิ่งที่มีความมานแล้ว ในทางการแพทย์ก็ได้มีการกล่าวเรื่องนี้ เช่น ผู้ที่ชอบสูบบุหรี่ ก็จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคปอดมากกว่าผู้ที่ไม่ชอบสูบ ผู้ที่ชอบเที่ยวในตอนกลางคืนหรือชอบตั้งวงดื่มสุรา ย่อมเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อมากกว่าผู้ที่ไม่นิยมประพฤตินั้น

ความเชื่อที่ว่าแบบแผนในการดำเนินชีวิตน่าจะมีอิทธิพลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ถือว่าเป็นสิ่งธรรมดาอย่างหนึ่ง และมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้ เพราะเป็นสิ่งที่ขยายแนวความคิดทางสังคมออกไปให้เห็นเด่นชัดขึ้น

2.3 ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory)

ทฤษฎี Routine Activity Theory เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับหลักปรัชญาของทฤษฎีป้องกันและทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด พรชัย ชันดี (2543: 26) ทฤษฎี Routine Activity Theory มีหลักการสำคัญดังนี้คือ อาชญากรรมเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่

- ประการที่ 1 ผู้กระทำความผิดที่ได้รับแรงจูงใจ (motivated offenders) เช่น พวกวัยรุ่นผู้ซึ่งไม่มีงานทำหรือผู้ซึ่งติดยาเสพติด เป็นต้น
- ประการที่ 2 เป้าหมายที่เหมาะสม (suitable targets) เช่น บ้านหรือรถยนต์ที่ไม่ได้ใส่กุญแจ เป็นต้น
- ประการที่ 3 การขาดความคุ้มครองหรือการขาดผู้ดูแลที่มีความสามารถ (the absence of capable guardians) เช่น การที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ การไม่มีเจ้าของบ้าน ไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัย อัตรณพ ชูบำรุง (2538: 26)

สำหรับสมมติฐานหลักของทฤษฎี Routine Activity Theory คือ อัตราการเป็นเหยื่ออาชญากรรมของบุคคลจะเพิ่มขึ้น เมื่อมีองค์ประกอบครบทั้งสามประการ นักวิชาการที่ถือว่าเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้คือ Cohen และ Felson (1979 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 26) ซึ่งนักวิชาการทั้ง 2 ท่านได้ให้ความหมายของ Routine Activity คือ กิจกรรมหรือการกระทำโดยบุคคลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งเป็นประจำ เช่น การออกไปทำงานปล่อยให้บ้านเรือนไม่มีคนเฝ้า การสวมใส่เครื่องประดับที่มีราคาแพง หรือการออกไปนอกบ้านในเวลากลางคืน และหมายความรวมถึงลักษณะของบุคคลที่อาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่ายด้วย เช่น เพศหญิง อายุน้อย หรืออายุมาก ฯลฯ

เนื่องจากผู้ก่อตั้งมีสมมติฐานว่า การเกิดอาชญากรรมนั้นเกิดจากการกระทำที่เป็นนิสัยประจำของเหยื่ออาชญากรรมนั่นเอง ตัวอย่างเช่น หากเหยื่อต้องออกไปทำงานโดยไม่มีคนเฝ้าบ้านทุกวัน ผู้กระทำผิดก็จะมีโอกาสเข้าไปทำการลักทรัพย์ในบ้านได้ หรือหากเหยื่อชอบออกไปนอกบ้านกลางคืนคนเดียวบ่อยครั้ง หรือชอบสวมใส่เครื่องประดับที่ค่ามาก จะมีโอกาสถูกคนร้ายเข้าทำการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ได้ ฯลฯ ซึ่งนิสัยของบุคคลที่เป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นเป็นที่มาของชื่อทฤษฎีนี้

ในงานศึกษาของ Cohen และ Felson (1979 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 26) เพื่อทดสอบทฤษฎีปกตินิสัย ผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั้งระดับมหภาคและจุลภาค สำหรับข้อมูลระดับมหภาคผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสถิติของความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 ถึง ค.ศ. 1974 และพบว่าคดีลักทรัพย์ในเคสสถานมีสถิติเพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่องกันมาโดยตลอด เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปในทางที่ทำให้บุคคลต้องออกนอกบ้านมากขึ้น เช่น ต้องไปทำงาน ไปร่วมกิจกรรมของเพื่อนฝูง หรือครอบครัว ทำให้ที่อยู่อาศัยของบุคคลเหล่านี้เหมาะสมที่จะถูกเข้าไปโจรกรรมทรัพย์สิน ส่วนในระดับจุลภาคนั้นผู้ศึกษาพบว่าบุคคลที่ชอบออกไปเที่ยวเตร่ข้างนอกที่พักอาศัยแทนที่จะอยู่ในที่พัก มักจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมประเภททำร้ายร่างกาย ชิงทรัพย์ หรือข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

งานศึกษาวิจัยที่คล้ายคลึงกับงานศึกษาของ Cohen และ Felson ก็เคยมีผู้ศึกษามาก่อนแล้วคือ Newman (1972 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 26) ซึ่งได้ศึกษาสถิติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในที่อยู่บนแฟลต และพบว่าสถิติคดีชิงทรัพย์ในแฟลตจะมีความสัมพันธ์กับความสูงของตัวอาคาร และ

การตกแต่งภายในอาคารด้วย อาคารที่สูงมากจะมีคดีชิงทรัพย์มากขึ้น ส่วนอาคารที่ตกแต่งในลักษณะที่ผู้อาศัยในแต่ละห้องพักต่างคนต่างอยู่ ไม่มีโอกาสได้สังเกตตรวจตราคนภายนอก ก็จะมีสถิติคดีชิงทรัพย์สูงเช่นกัน ผู้ศึกษาวิจัยสรุปว่ารูปแบบของอาคารจะมีอิทธิพลต่อโอกาสในการกระทำความผิดของคนร้าย เนื่องจากว่ามีผลกระทบต่อ การตรวจตรา สอดส่อง และควบคุมดูแลพื้นที่ส่วนกลางของอาคาร

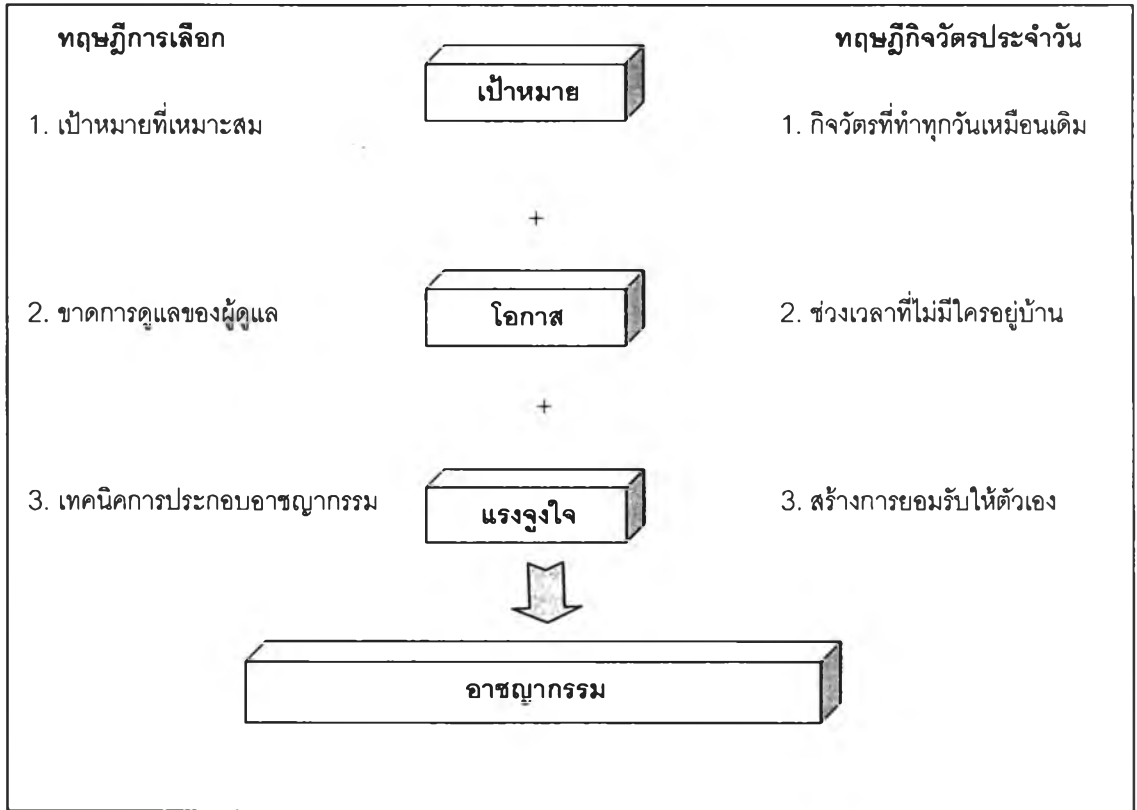
ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 Felson ได้เสนอปรับปรุงทฤษฎีนี้เกี่ยวกับจุดบกพร่องในเรื่องสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรมโดยสรุปได้ใจความว่า ในสังคมนั้นประกอบด้วยสิ่งยั่วยวนให้บุคคลกระทำผิดหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันก็มีกลไกที่จะช่วยให้หรือกระตุ้นให้บุคคลมีการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง สิ่งที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนคือ ความอ่อนแอของบุคคล สถานการณ์ สิ่งยั่วยวน สิ่งกระตุ้น การคบหาสมาคม และความเฉื่อยชา หากบุคคลอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ก็มักจะประกอบอาชญากรรม ในขณะเดียวกันสังคมก็มีสถาบันครอบครัวเป็นตัวสร้างการควบคุมตัวเอง (Self-control) เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลไปกระทำผิดกฎหมายได้ Felson (1995 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 27) ซึ่งนับได้ว่าเป็นการปรับปรุงเนื้อหาสาระทฤษฎีนี้ในเรื่องสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคล

งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีปกตินิสัย Cohen และ Felson ได้นำเสนอทฤษฎีปกตินิสัยโดยมีผลการศึกษาวิจัยมาสนับสนุนสมมติฐานของทฤษฎี โดยศึกษาสถิติของอาชญากรรมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นจุดล่อแหลมที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้ง่าย จึงไม่เป็นที่แปลกใจเลยว่าจะได้ผลงานวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานของทฤษฎีและต่อมา Cohen และคณะ (1981 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 27) ได้ทำการปรับปรุงระเบียบวิจัยในการทดสอบทฤษฎีนี้อีกครั้ง โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจเหยื่ออาชญากรรม (National Crime Survey) ทำการวัดความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม จากรูปแบบของข้อมูลคณะวิจัยสามารถวัดโอกาสในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของบุคคลโดยทำการแบ่งแยกประเภทตามอายุ เชื้อชาติ รายได้ ผู้อาศัยอยู่ในบ้านพัก การมีส่วนร่วมในการทำงานและความห่างไกลของบ้านพักกับที่ทำงาน แม้ว่าผลการวิเคราะห์บางส่วนได้ผลลัพธ์ไม่ตรงตามสมมติฐานของทฤษฎี แต่ผลการศึกษาก็ยังถือได้ว่าสนับสนุนทฤษฎีนี้

Sherman และคณะ (1989 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 27) นำเสนอผลงานการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ในการศึกษาหาจุดเกิดเหตุของคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย ซึ่งเซอร์แมนและคณะได้ใช้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับแจ้งเหตุทำร้ายร่างกาย และชิงทรัพย์ว่าเหตุเกิดที่ใด เช่น สีแยก สวนสาธารณะ แพลต หรือ แหล่งเสื่อมโทรม ฯลฯ โดยแบ่งพื้นที่เมืองออกเป็นเขตต่างๆ ผู้ศึกษาวิจัยพบว่าการขอความช่วยเหลือส่วนใหญ่และคดีส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่รูปแบบเดียวกัน จึงได้สรุปว่าสถานที่เกิดเหตุย่อมมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดทำร้ายร่างกาย โดยเชื้ออำนาจหรือเปิดโอกาสให้มีการเกิดเหยื่ออาชญากรรม และขาดความคุ้มครองป้องกันต่อการกระทำความผิด ส่วนการศึกษาของ Kennedy & Forde (1990 อ้างถึงใน พรชัย ชันดี, 2543: 28) ก็ให้ข้อสรุปที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาสถิติคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน โดยการสำรวจทางโทรศัพท์ ซึ่งพบว่าเหยื่ออาชญากรรมประเภทนี้แตกต่างกันออกไปตาม อายุ เพศ เงินเดือน รวมทั้งการออกไปนอกร้านในเวลากลางคืน การออกไปทำงาน หรือโรงเรียนด้วย ผู้ศึกษาวิจัยได้ข้อสรุปที่ว่าคนที่บุคคลออกไปนอกร้านจนเป็นปกติวิสัย จะทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสดกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและไม่สามารถที่จะปกป้องทรัพย์สินของพวกเขาได้

นอกจากนี้ สุดสงวน สุธีสร (2547: 64) ยังได้อธิบายว่าทฤษฎี Routine Activities Theory เปรียบเสมือนทฤษฎีตอบรับกันกับทฤษฎีการเลือก ทั้งสองทฤษฎีเสนอแนวความคิดว่า สถิติอาชญากรรมเป็นผลผลิตของโอกาสอาชญากรรม ได้เสนอว่า ถ้ามีการเพิ่มคนดูแล (guardian) มากขึ้น จะลดเป้าประสงค์หรือเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมได้ ในขณะที่เดียวกันจะลดสถิติของผู้กระทำผิดลงด้วย ในทางกลับกันถ้าลดจำนวนคนดูแล สถิติอาชญากรรมจะสูงขึ้น ทฤษฎีกิจวัตรประจำวันเสนอแนวคิดว่า การมีกิจกรรมประจำวันของคนเราทำอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่เช้าออกจากบ้าน ไปทำงาน/โรงเรียนจนกลับถึงบ้าน ทุกวันธรรมดาจะปฏิบัติเช่นนี้ตลอด วันหยุดสุดสัปดาห์จะมีกิจวัตรประจำวันเช่นเดียวกันทุกวันหยุด เช่น 10 นาฬิกาไปตลาด 12 นาฬิกาออกไปนอกร้านไปไหนก็ตาม อาทิ ดูภาพยนตร์บ้านเพื่อน กลับบ้านประมาณ 22 นาฬิกาอย่างช้า ทำเช่นนี้เหมือนกันในรอบสัปดาห์ไม่เปลี่ยน ทำให้ตัวอาชญากรสังเกตได้และวางแผนได้ว่า คนคนนี้จะทำอะไรต่อไป

รูปภาพที่ 3: แสดงการตอบรับของ 2 ทฤษฎี

ที่มา : สุดสงวน สุธีสร (2547: 64)

2.4 ทฤษฎีโอกาสที่จะเกิดเหี้ย (The Opportunity Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงโอกาสในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม จึงเรียกว่า ทฤษฎีโอกาสที่จะเกิดเหี้ย (The Opportunity Theory) ทฤษฎีนี้ Cohen, Kluegel และ Land เป็นผู้ร่วมกันตั้งขึ้น (1981, อ้างอิงใน อ้วนพ ชูบำรุง) ทฤษฎีโอกาสนี้ได้รวมเอาปัจจัยต่างๆ จากทฤษฎีตัวแบบในการดำเนินชีวิตและทฤษฎีกิจกรรมประจำวันเข้ามาไว้ด้วยกัน กลายเป็นความคิดที่ว่า ความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมน่าจะมีเหตุสำคัญแบบแผนของการดำเนินชีวิตและการประกอบกิจกรรมประจำวันที่ทำให้บุคคลหรือทรัพย์สินต้องกลายเป็นเหยื่อจากผู้ที่ต้องการกระทำความผิด และความผิดเกิดขึ้นในกรณีที่ขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ต่อความเป็นไปของบุคคลและทรัพย์สินอันมีค่า

กล่าวได้ว่าทฤษฎีนี้มีองค์ประกอบสำคัญๆ อยู่ 4 ประการ คือ

- 1) ผู้กระทำความผิดที่มีแรงจูงใจ
- 2) เป้าหมายที่เหมาะสม อาจจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน
- 3) การขาดผู้ดูแลที่มีความสามารถ อาจจะเป็นบุคคลหรือระบบป้องกันภัยที่มีประสิทธิภาพ
- 4) ผู้ตกเป็นเหยื่อที่ขาดความรอบคอบในเรื่องความประพฤตินของตนเอง อาจจะถูกกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลที่ตั้งตนอยู่ในความประมาทหรือมีความโลภหรือมีความมกมาย ก็อาจจะเป็นได้

เมื่อพิจารณาคำว่า "โอกาส" แล้วย่อมเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่าง คือ มีบุคคลทรัพย์สิน ผู้กระทำความผิด เวลาและสถานที่ สิ่งเหล่านี้ผสมผสานกันเข้าก็ย่อมกลายเป็นโอกาสได้ สิ่งสำคัญในเรื่องของโอกาสดังกล่าวก็คือตัวผู้กระทำความผิดนั่นเอง หากไม่มีตัวผู้กระทำความผิด การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้นเป็นแน่นอน

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (CPTED)

เจฟเฟอรี ซี เรย์ (Jeffery C Ray) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Prevention Through Environmental Design – CPTED) ในปี ค.ศ.1971 โดยหลักสำคัญของ CPTED คือ การออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสู่การลดจำนวนอาชญากรรมและความกลัวที่มีต่ออาชญากรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม Crime Prevention Through Environmental Design – CPTED กล่าวถึงการปรับสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์สภาพแวดล้อมในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรมและช่วยทำให้สภาพแวดล้อมดูปลอดภัยไม่น่ากลัว หลักการหรือกลยุทธ์ของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม มี 4 ข้อ ดังนี้ Timothy (2008, อ้างอิงใน อุนิษา เลิศโตมรสกุลและคณะ, 2554: 11)

1) เฝ้าระวังโดยธรรมชาติ (Natural Surveillance)

หลักข้อนี้ใช้ความจริงที่ว่า คนร้ายไม่ชอบให้คนมองเห็น ไม่ชอบให้ใครจำหน้าได้ ดังนั้นจึงต้องทำให้พื้นที่นั้นมีการเฝ้าระวังโดยธรรมชาติ เช่น ทำให้ดูโล่ง เอาสิ่งที่กำบังสายตาออกไป เพื่อให้คนทั่วไปสามารถมองเห็นผู้บุกรุกได้ง่าย ทำหน้าต่าง ประตูให้หันออกไปทางถนน หรือที่จอดรถ ปรับทางเท้าหรือถนน ทำเฉลียงประตูหน้าบ้าน ติดไฟแสงสว่าง ทำระเบียงหรือกำแพงให้โปร่งใส กำจัดมุมอับ และที่ลับตาออกไป จัดกิจกรรมเพื่อให้มีคนพลุกพล่านใกล้เคียงหรือในบริเวณที่ล่อแหลม เพื่อให้มีคนช่วยเฝ้าระวังมากขึ้น สรุปแล้ว หลักการเฝ้าระวัง ไม่ใช่เพื่อขับไล่ผู้บุกรุก แต่เพื่อเฝ้าระวังให้ผู้บุกรุกอยู่ในสายตา

2) ควบคุมการเข้าออกโดยธรรมชาติ (Natural Access Control)

วิธีควบคุมการเข้าออกได้แก่ การใช้ประตู รั้ว พุ่มไม้เตี้ยๆ คุน้ำ แนวต้นไม้ เพื่อกันให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปจากบริเวณนั้น ถ้าเป็นบ้านพักอาศัย เรามักจะติดตั้งกลอน เหล็กดัด ฯลฯ แต่ถ้าเป็นพื้นที่สาธารณะ หรือกึ่งสาธารณะ การควบคุมเข้าออกต้องพิจารณาเป็นพิเศษ เช่น จัดทางเข้าทางออก ทำรั้ว จัดทิวทัศน์ (landscaping) ติดตั้งไฟแสงสว่าง หรือแค่ตั้งโต๊ะเป็นที่ต้อนรับหรือตรวจตราการเข้าออกก็ได้ หลักของสิ่งกีดขวางทางจิตวิทยา ก็คือ ถ้าพื้นที่ดูแปลกไปจากธรรมดา หรือเข้าออกยากกว่าธรรมดา คนร้ายก็จะเปลี่ยนใจไม่ยากรบกวน

3) แบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน (Territorial Reinforcement)

มนุษย์เราโดยธรรมชาติจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ของตน และเคารพสิทธิในพื้นที่ของคนอื่น ฉะนั้น เราจึงออกแบบให้มองเห็นชัดเจนว่า พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ควบคุมและหวงห้าม ไม่ใช่ที่สาธารณะ ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องก็จะรู้สึกว่าการบุกรุกหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น เช่น สร้างทางเท้าเป็นแนวแบ่งพื้นที่ ทำทิวทัศน์ โดยใช้ต้นไม้ คุ ร่องน้ำ ให้แบ่งเป็นแนวเขตหรือรั้ว เพื่อช่วยแบ่งพื้นที่ส่วนตัวออกจากพื้นที่สาธารณะ

4) บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Management and Maintenance)

เรื่องนี้เป็นความร่วมมือ สมัคสมาน กลมเกลียวของคนในชุมชน ซึ่งมีความห่วงใย ห่วงแทนพื้นที่ชุมชนของตน ร่วมกันสร้างความน่าอยู่ รมรื่นให้กับชุมชน โดยการจัดกิจกรรมพบปะ สังสรรค์ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการในส่วนที่ร่วมกันของชุมชน โดยทั่วไปในชุมชน อาจจะมีที่รกร้าง พื้นที่ที่ไม่ได้ใช้สอย สิ่งปรักหักพัง ต้นไม้พงหญ้า บ้านร้าง บางครั้งกลายเป็นที่เสื่อมโทรม ที่ช่องสุมพวก มิจฉาชีพ ชุมชนต้องสอดส่องดูแล กำจัดที่รกร้างให้โปร่งตา ไม่เป็นพื้นที่ล่อแหลมให้เกิดอาชญากรรม

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2545 : 29-32) ตามหลักทฤษฎี ค.อ.ส. การกล่อมเกลาและปลุกฝังแนวโน้มน่าจะไม่ละเมิดกฎหมายสำหรับบุคคลจัดเป็นแผนระยะยาวซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายสถาบันทางสังคม เริ่มจากครอบครัว สถานศึกษา ศาสนา และการเมือง เป็นต้น และจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา ยาวนานต่อเนื่องตลอดชั่วอายุของบุคคลแต่ละคน แม้การปลุกฝังสำนึกไม่ละเมิดกฎหมายสำหรับบุคคลจึงมีความสำคัญและจำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่มุ่งพิจารณาสภาพแวดล้อมสำหรับการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมาย ถือเป็นแผนเร่งด่วนและต่อเนื่อง ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 มิติ คือ สภาพแวดล้อมรูปธรรมและสภาพแวดล้อมนามธรรม จากมิติทั้งสองนี้

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรม

1.1 มาตรการระดับชุมชน: การวางผังเมืองและชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคารและการสลักหมายเลขบนทรัพย์สิน

1.2 มาตรการระดับบ้านเรือน: ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การใช้อุปกรณ์เปิดปิดเครื่องไฟฟ้าและอื่นๆ

มิติที่ 2 สภาพแวดล้อมนามธรรม

2.1 มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย

2.2 มาตรการสายตรวจประชาชน

2.3 มาตรการตรวจตราบ้านเรือน

สภาพแวดล้อมรูปธรรม

คำว่า "สภาพแวดล้อมรูปธรรม" หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบบุคคลที่มีรูปร่างตัวตนสัมผัสได้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการลดช่องว่างโอกาสของการประกอบอาชญากรรม National Advisory Commission on Criminal Justice Standards and Goals แห่งสหรัฐอเมริกา 1973, (173 อ้างอิงใน ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ 2545 : 31) กล่าวว่า

การลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรมโดยควบคุมและออกแบบสภาพแวดล้อมรูปธรรมเป็นส่วนสำคัญของการป้องกันอาชญากรรม การศึกษาในแนวนี้ไม่ได้มองอาชญากรรมในลักษณะซึ่งเป็นผลของปัจจัยอื่นๆ ซึ่งต้องแก้ไข แต่มองอาชญากรรมในลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องป้องกัน ทศณะดังกล่าวจึงมุ่งชี้ชัดขวางพฤติกรรมอาชญากร โดยการควบคุมสภาพแวดล้อมรูปธรรม

อย่างไรก็ดี การจัดสภาพแวดล้อมรูปธรรมสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ โดยมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน แต่ที่จะกล่าวถึงในที่นี้เป็นการจัดสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรมในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์อันอบอุ่นปลอดภัยระหว่างผู้อยู่อาศัยในชุมชนและละแวกบ้าน โดยพยายามหลีกเลี่ยงการจัดสภาพแวดล้อมในลักษณะที่จะนำไปสู่การสร้างป้อมปราการเพื่อป้องกันภัยเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะครอบครัว ซึ่งจะยิ่งเพิ่มความโดดเดี่ยวและการแยกตัวจากสังคมมากขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกเสมือน "นกในกรงทอง" ดังที่ปรากฏขึ้นแล้วในบางสังคม

สภาพแวดล้อมนามธรรม

การมุ่งความสนใจไปยังสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพียงอย่างเดียวดังที่กล่าวแล้ว อาจทำให้การป้องกันอาชญากรรมในชุมชนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรและมักมีประสิทธิภาพต่ำในแง่ที่ว่า ชุมชนหรือบุคคลอาจต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยเป็นมูลค่ามากมาย แต่กลับให้ผลในการลดสถิติอาชญากรรมได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ Gans (1962) และ Gardiner (1978 อ้างอิงใน ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ 2545: 38) ได้ยืนยันว่าการมุ่งเสริมวัสดุอุปกรณ์เพื่อการรักษาความปลอดภัยมากเกินไปจนกลายเป็นป้อมปราการนั้น ก็ได้หมายความว่าบุคคลที่พัก

อาศัยในอาคารสถานที่ที่มีลักษณะดังกล่าวจะปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมอย่างสิ้นเชิง ในทางตรงข้าม การแยกตัวจากชุมชนมากจนเกินไปอาจก่อให้เกิดผลสะท้อนกลับ กล่าวคือ แทนที่บุคคลจะรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน กลับเกิดความรู้สึกว่าเหว่หวาดระแวงภัย และขาดการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกทั่วไปในชุมชนมากยิ่งขึ้น สภาพการณ์เช่นนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดผลร้ายเฉพาะแต่บุคคลหรือเฉพาะแต่ครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การแยกตัวและการขาดความรู้จักมักคุ้นระหว่างสมาชิกของชุมชนมักก่อให้เกิดผลร้าย รวมไปถึงการกร่อนทำลายโครงสร้างของความสัมพันธ์ภายในชุมชนอีกด้วย เมื่อสมาชิกในชุมชนต่างปล่อยปละละเลยและต่างหาทางตัดช่องน้อยแต่พอตัว โดยไม่หันมาร่วมมือซึ่งกันและกันในการป้องกันอาชญากรรม ในที่สุดผลที่ตามมาจึงเป็นไปตามปรากฏการณ์ที่พบอยู่ทั่วไปในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน กล่าวคือ ปัญหาอาชญากรรมได้กลายเป็นความรับผิดชอบของตำรวจเพียงฝ่ายเดียวไปโดยปริยาย เมื่อใดก็ตามที่สภาพการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นย่อมหมายความว่า สมาชิกทุกคนในชุมชนนั้นๆ ต่างรอคอยเวลาที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยต่างแต่เพียงว่าช้าหรือเร็วกว่ากันเท่านั้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ในเคสสถาน

การลักขโมยทรัพย์สินของนั้นคนทุกชาติศาสนาถือว่าบาป และผู้ที่เป็นขโมยจะต้องถูกลงโทษ แต่อย่างไรก็ตาม ขโมยก็ยังมีอยู่ทั่วไปทั้งในสังคมเมืองและชนบท อย่างที่กล่าวว่า "มีคนที่ไหนก็ย่อมมีขโมยที่นั่น" ดังนั้น โอกาสที่เราจะถูกขโมยทรัพย์สินนั้นย่อมมีอยู่เสมอไม่ว่าคุณจะอยู่ที่บ้าน บนถนน หรือที่สาธารณะทั่วไปก็ตาม โดยเฉพาะในยามที่ไม่ระวังตัว ประมาทหรือเดินเล่น สุชาติ โสม ประยูร (2542: 91) ยิ่งในปัจจุบันความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น เสถียรภาพความมั่นคงในด้านความเป็นอยู่ของคนในสังคมไม่มั่นคงเท่าที่ควรนัก จึงทำให้เราได้ประสบพบเจอการลักทรัพย์ทางหน้าสื่อต่างๆ อยู่บ่อยครั้งจนเรื่องเหล่านี้กลายเป็นสิ่งที่ เป็นปกติในสังคมไปแล้ว โดยสำหรับการลักทรัพย์ในเคสสถานนั้นมีสถิติการเกิดอาชญากรรมที่สูงกว่าการประทุษร้ายต่อทรัพย์ประเภทอื่นๆ และได้ถูกจัดให้เป็นสถิติคดีอาญาที่น่าสนใจในรายงานผลการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และจับกุมคดีค้างเก่าซึ่งถูกรวบรวมขึ้นโดยกองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำหรับอาชญากรรมการลักทรัพย์ในเคสสถานนั้น จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551: 131) ได้อธิบายว่า “burglar” ว่าเป็นอาชญากรรมที่ประสงค์ต่อทรัพย์ในลักษณะที่ไม่รุนแรง แต่โดยการบุกรุกเข้าไปขโมยสิ่งของในสถานที่ต่างๆ โดยผิดกฎหมาย ซึ่งมีอัตราความถี่ในการกระทำผิดสูง สูญเสียทรัพย์มากที่สุด สอดคล้องกับ Gardner และ Anderson (2012: 349) ซึ่งได้อธิบายว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา การลักทรัพย์ในเคสสถานจัดอยู่ในอาชญากรรมที่เกิดขึ้นถี่มากที่สุด โดยมีการลักทรัพย์ในเคสสถานมากกว่า 3.5 ล้านครั้งในทุกๆ ปี เนื่องจากการลักทรัพย์ในเคสสถานเป็นอาชญากรรมของการแอบกระทำการอย่างเงียบเชียบและมักจะหาจังหวะที่เหมาะสม

ในส่วนของผลกระทบของการลักทรัพย์นั้นทำให้เกิดระดับความกังวลมากที่สุด โดยในปี ค.ศ. 2009 ผลโพลที่จัดสำรวจโดย Gallup poll ได้รายงานว่ประชาชนเกือบครึ่งหนึ่งมีความกังวลว่าบ้านของพวกเขาจะถูกขโมยทรัพย์สินเมื่อพวกเขาไม่อยู่บ้าน และ 1 ใน 3 มีความกังวลเกี่ยวกับการลักทรัพย์เมื่อพวกเขาอยู่บ้าน ซึ่งระดับความกังวลเหล่านี้ข้ามผ่านความเป็นชายและหญิง เหมือนๆกับความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ โดยเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจกันได้ว่าเป็นความจริงว่าเมื่ออยู่ในบ้านคนเราจะคาดหวังว่าจะต้องปลอดภัยจากอันตรายที่อยู่ภายนอก พฤติการณ์ที่แท้จริงของการลักทรัพย์ได้ทำลายความรู้สึกและลบความปลอดภัยจากสถานที่ที่คนเรารอบครองอยู่ Doerner และ Lab (2012: 45)

4.1 ความหมายของคำว่า “การลักทรัพย์ในเคสสถาน” หรือ “burglary”

คำว่า “burglar” มาจากภาษาเยอรมัน ซึ่งคำว่า “burg” หมายถึง บ้าน (house) และคำว่า “laron” หมายถึง ลักขโมย (thief) ดังนั้น คำว่า “burglar” จึงหมายถึง บ้านที่ถูกลักขโมย, บ้านที่ถูกโจรกรรม หรือ ถูกขโมยขึ้นบ้าน (house thief) Hess และ Orthmann (2010: 402)

Hatch (2006: 66) การลักทรัพย์ในเคสสถาน (burglary) คือ การเข้าไปในที่อยู่อาศัยหรืออาคารของบุคคลอื่น ด้วยความเจตนาที่จะประกอบอาชญากรรมโดยการขโมยหรือการประทุษร้าย การที่จะดำเนินคดีได้ต้องพิสูจน์ให้เห็นเจตนาที่เข้าไปก่ออาชญากรรมภายในบ้าน ถ้าไม่ได้มีเจตนาที่จะเข้าไปก่ออาชญากรรม จะเป็นเพียงการบุกรุกซึ่งจะได้รับโทษสถานเบา

The FBI's Uniform Crime Reporting (UCR) Program (2010) ได้นิยามความหมายของการลักทรัพย์ในเคสดาน (burglary) ว่าหมายถึง การเข้าไปในสิ่งปลูกสร้างโดยมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อก่อความผิดอาญาอุกฉกรรจ์หรือเพื่อขโมยทรัพย์สิน

พจนานุกรมคำศัพท์กฎหมายและการใช้คำอังกฤษ-ไทย (2545: 179-180) ได้อธิบายความหมายของคำว่า การลักทรัพย์ในเคสดาน (burglary) ไว้ว่าหมายถึง การเข้าไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในสิ่งปลูกสร้างใดๆ, ยานพาหนะ, หรือเรือซึ่งใช้เป็นที่พักอาศัยเป็นปกติ, สถานประกอบการอุตสาหกรรม, หรือสถานประกอบการธุรกิจ, ไม่ว่าโดยใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์หรือการลักทรัพย์ นอกจากนี้ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า คำว่า burglary ตามหลักกฎหมายทางประเทศอังกฤษในสมัยโบราณจะหมายถึง การลักทรัพย์ในเคสดานเวลากลางคืน แต่ต่อมาความหมายในองค์ประกอบความผิดไม่ได้จำกัดเฉพาะกลางคืนเท่านั้นแล้ว เพราะได้มีการกฎหมายออกมาใหม่เป็นลายลักษณ์อักษร สามารถตีความขยายองค์ประกอบความผิดออกไปรวมถึงกลางวันได้ด้วย ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา ความผิดฐาน burglary แต่ละมลรัฐก็อาจจะไม่เหมือนกัน บางมลรัฐองค์ประกอบของความผิดต้องพ่วง (หรือไม่จำเป็นต้องพ่วง) เข้าไปในเคสดานเท่านั้น บางมลรัฐแม้เข้าไปในรถยนต์ก็ได้ หรือเรือนโรงเก็บของก็ได้ เป็นต้น

อมร วาณิชวิวัฒน์ (บางกอกทูเดย์, 2554: ออนไลน์) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำว่า burglary ว่าเป็นการเข้าไปลักทรัพย์ในเคสดานของผู้คนเช่นบ้านเรือนและส่วนมากจะไม่ค่อยมีการเผชิญหน้ากับเจ้าของทรัพย์สิน อีกทั้งยังขยายความต่อไปถึง robbery และ heist ที่มักจะพกพาอาวุธยุทธโปกรณ์เอาไปเพียบพร้อมและในหลายกรณีมีการโรมรันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คน

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าความหมายของการลักทรัพย์ในเคสดานเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งก็หมายถึง การเข้าไปในที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นโดยมุ่งประสงค์ในการขโมยทรัพย์สินเป็นหลักนั่นเอง

4.2 องค์ประกอบของความผิด “การลักทรัพย์ในเคหสถาน”

Bergman และ Berman (2009: 280) การลักทรัพย์ในเคหสถานเกิดขึ้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีองค์ประกอบของการกระทำความผิดซึ่งได้แก่

- บุกรุก (break into) และ
- เข้าไปใน (enter)
- อาคารสถานที่ (a building)
- โดยปราศจากการยินยอม (without consent), และ
- ด้วยความตั้งใจที่จะกระทำความผิดหรือลักขโมยทรัพย์สิน ถ้าไม่ถือว่าผู้กระทำความผิดมีโทษสถานเบาเท่านั้น

4.3 ความผิดฐานลักทรัพย์

ความผิดฐานลักทรัพย์ ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 สมชาย พงศ์พัฒนาศิลป์ และ เผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล (2552: 127) ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า

"ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินหกพันบาท"

ความผิดฐานนี้มีองค์ประกอบความผิดดังนี้ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:24)

องค์ประกอบความผิด

1. องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

ก. ผู้กระทำความผิด	: ผู้ใด	
ข. การกระทำ	: การเอาไป	
ค. กรรม	: ทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย	
ง. ผล	: ความผิดฐานนี้ไม่ต้องการผล	

2. องค์ประกอบภายใน ได้แก่

ก. ผู้กระทำความผิด	: ผู้ใด	
ข. การกระทำ	: การเอาไป	

ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ (ตามมาตรา 336) ความผิดฐานชิงทรัพย์ (ตามมาตรา 339) ความผิดฐานปล้นทรัพย์ (มาตรา 340) เนื่องจากความผิดเหล่านี้มีองค์ประกอบพื้นฐานจากความผิดฐานลักทรัพย์นั่นเอง

สาระสำคัญของความผิด

1. คุณธรรมทางกฎหมาย

เมื่อกฎหมายบทบัญญัติมาตรา 334 (ลักทรัพย์) เปรียบเทียบกับมาตรา 352 (ยักยอก) แล้วจะเห็นความแตกต่างโดยนัยสำคัญ คือเรื่อง "การครอบครอง" ทรัพย์ที่เป็นกรรมของการกระทำ กล่าวคือความผิดฐานยักยอก จะเป็นความผิดได้ก็ต่อเมื่อ "ผู้กระทำ" ได้ครอบครองทรัพย์นั้นอยู่ด้วยในขณะที่กระทำความผิด แต่ความผิดฐานลักทรัพย์นั้น "ผู้กระทำ" จะต้องไม่ได้ครอบครองทรัพย์ที่เป็น "กรรม" หรือ "วัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ" ด้วยในขณะที่กระทำผิด ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมาย หรือสิ่งที่กฎหมายจะคุ้มครอง ในความผิดฐานลักทรัพย์นั้นนอกจากคุ้มครองกรรมสิทธิ์แล้วก็มีการคุ้มครองการครอบครองอีกด้วย กล่าวคือ ที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ได้ จะต้องมีการทำร้ายคุณธรรมทั้งสองประการคือ 1) กรรมสิทธิ์ และ 2) การครอบครอง ดังนั้นหากมีการทำร้ายเฉพาะกรรมสิทธิ์อย่างเดียว ก็จะเป็นความผิดฐานยักยอกไม่ใช่การลักทรัพย์ และหากมีการทำร้ายคุณธรรมทั้ง 2 ประการ จึงจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:25)

2. ผู้กระทำความผิด

มาตรา 334 ไม่ได้กำหนดฐานะของตัวผู้กระทำความผิดไว้เป็นพิเศษโดยกฎหมายใช้คำว่า "ผู้ใด" ดังนั้น ความผิดฐานลักทรัพย์ ผู้กระทำผิดจะเป็นใครก็ได้แม้แต่เจ้าของทรัพย์ หากเป็นเจ้าของร่วมกับผู้อื่นและเมื่อพิจารณาประกอบกับคุณธรรมทางกฎหมายแล้ว จะต้องเป็นที่เข้าใจว่าผู้กระทำความผิดจะต้องไม่ใช่ผู้ที่ครอบครองทรัพย์นั้นอยู่ขณะกระทำ หากครอบครองทรัพย์นั้นอยู่แล้วจะไม่ใช่ความผิดฐานลักทรัพย์ แต่อาจเป็นความผิดฐานยักยอก สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:25)

3. การกระทำที่เป็นความผิด

การกระทำที่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ คือ การเอาไปจากการครอบครองของผู้อื่น

3.1 ความหมายของการ "เอาไป"

การเอาไป หมายถึง การพาทรัพย์เคลื่อนที่ไปจากการครอบครองของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือ ผู้ครอบครองทรัพย์ การกระทำจึงต้องประกอบด้วยลักษณะ 2 ประการ คือ 1) มีการทำร้ายกรรมสิทธิ์ กล่าวคือ มีการพาทรัพย์ไปโดยเจ้าของทรัพย์ไม่ได้รับอนุญาตหรือยินยอม 2) มีการทำร้ายการครอบครอง กล่าวคือ ต้องมีการพาทรัพย์นั้นเคลื่อนที่ไปโดยผู้ครอบครองทรัพย์มิได้อนุญาตหรือยินยอม

การเอาไปตามความหมายของกฎหมาย จึงไม่ได้มีความหมายอย่างธรรมดาที่เข้าใจกันทั่วไปซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่พาทรัพย์ไปในทางกายภาพเท่านั้น การเอาไปจึงต้องมีการทำร้ายการครอบครองของผู้อื่นนอกเหนือจากการทำร้ายกรรมสิทธิ์ด้วย ซึ่งแสดงว่าเป็นการ "เอาไป" โดยเจ้าของทรัพย์ไปอนุญาต หากเจ้าของหรือผู้มีสิทธิอนุญาตแล้ว ก็ไม่ใช่การแย่งการครอบครอง จึงไม่เป็นการเอาไปที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:26)

3.2 ความหมายของการ "ครอบครอง"

คำว่า "การครอบครอง" นี้ มิได้หมายความอย่างคำว่า "สิทธิครอบครอง" ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (1367-1368) แต่อย่างใด เมื่อเปรียบเทียบกับความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 352 วรรค 1 แล้ว คำว่า "การครอบครอง" จึงหมายถึง การมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้นตามความจริง และผู้นั้นมีเจตจำนงที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้น แม้ผู้นั้นจะไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้นก็ตาม ดังนั้นที่จะถือว่ามี "การครอบครอง" ได้จะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ประการ คือ

(1) ผู้นั้นจะต้องมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้นตามความเป็นจริง ได้แก่ (ก) การครอบครองอยู่ทางกายภาพซึ่งเป็นการครอบครองตามความเป็นจริงทางกายเช่น กระเป๋าเงินติดตัว ปากกาที่เสียบไว้อยู่ นาฬิกาข้อมือ ฯลฯ (ข) การครอบครองตามความเป็นจริงทางสังคมใน

ชีวิตประจำวันซึ่งต้องมีการแสดงออกภายนอกที่เพียงพอที่จะถือว่าผู้นั้นครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ เช่น จดหมายในตู้จดหมาย หนังสือพิมพ์ในตู้ ของในล็อกเกอร์ของนักศึกษา บ้านที่ปิดไว้ ฯลฯ

(2) นอกจากนั้น ผู้นั้นจะต้องมีเจตนาที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์สินด้วย หากผู้นั้นไม่มีเจตนาที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์สินแล้ว ก็ยังไม่ถือว่ามีครอบครองทรัพย์สินนั้น เช่น นักพิราบที่เลี้ยงไว้ แม้จะปล่อยให้บินออกกำลังก็ยังไม่ถือว่ามีเจตนาครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ หรือคนเลี้ยงเปิดลงหาอาหารในลำคลองก็ถือว่ามีเจตนาครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ด้วย

4. กรรมของการกระทำ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 องค์ประกอบภายนอกที่เกี่ยวกับ "วัตถุมุ่งหมายกระทำต่อ" นั้นอาจพิจารณาได้ว่าเป็น "ทรัพย์สิน" ที่เป็นกรรมของการกระทำมี 2 ลักษณะ คือ (1) ทรัพย์สินที่กรรม สิทธิเป็นของผู้อื่น (ทั้งหมด) และ (2) ทรัพย์สินที่ผู้กระทำผิดเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย (แต่เจ้าของร่วมผู้อื่นครอบ ครองอยู่) สาระสำคัญเกี่ยวกับวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ จึงต้องพิจารณา ลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:29)

4.1 ความหมายของคำว่า "ทรัพย์สิน"

ประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้นิยามคำว่า "ทรัพย์สิน" เอาไว้เลย แต่โดยที่กฎหมายต่างๆ ย่อมเกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงกัน คำว่า "ทรัพย์สิน" จึงต้องมีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ซึ่งสิ่งที่จะเป็นทรัพย์สินได้จะต้องเป็น "วัตถุมีรูปร่าง" เท่านั้น สิ่งที่ไม่มรูปร่าง จึงไม่ใช่ทรัพย์สิน และไม่สามารถเป็นกรรมของการกระทำได้ ดังนั้นทรัพย์สินที่จะเป็นกรรมของการกระทำในความผิดฐานลักทรัพย์ได้ จึงต้องมีลักษณะที่สำคัญคือ

(1) ต้องเป็นวัตถุ ซึ่งหมายความว่าสิ่งของต่างๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ แหวน นาฬิกา ฯลฯ สิ่งบางสิ่ง เช่น อวัยวะมนุษย์ ไม่ใช่วัตถุ ดังนั้น โดยปกติแล้ว "ร่างกายมนุษย์" ไม่ใช่วัตถุและเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการซื้อขายจึงไม่อาจซื้อขายได้ แต่ส่วนของร่างกาย ถ้าหลุดจากร่างกายแล้ว ก็อาจถือว่าเป็น "วัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ" ได้ หากเข้าองค์ประกอบอื่นๆ คือ มีกรรมสิทธิ์ และมีการครอบครองได้ เช่น ผมที่จะเอาไปทำวิก เลือดที่ถ่ายเอาไว้แล้ว หรือศพหากมีการหวงกันไว้ ก็อาจเป็นทรัพย์สินที่ลักได้

(2) ต้องมีรูปร่าง ทรัพย์นอกจากจะต้องเป็นวัตถุแล้ว จะต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างด้วย หากไม่มีรูปร่างก็ไม่ใช่ทรัพย์ ดังนั้น (ก) พลังงานความร้อน ความเย็น แสง เสียง นิวเคลียร์ ไม่ใช่สิ่งที่มีรูปร่าง จึงไม่เป็นทรัพย์ที่จะลักได้ แต่สิ่งที่ก่อให้เกิดพลังงานต่างๆ หรือแสง เสียง เป็นทรัพย์ที่เป็นวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อได้ เช่น ก๊าซหุงต้มก่อให้เกิดความร้อนได้ก็เป็น "ทรัพย์" ได้ หรือของเหลวที่ก่อให้เกิดความเย็นได้ ก็เป็นทรัพย์ ตามมาตรา 334 ได้ ดังนั้น สภาพการรวมตัวของ "วัตถุที่มีรูปร่าง" หรือ "ทรัพย์" จึงไม่ใช่สิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นของเหลว ของแข็ง ไอต่างๆ ก็ได้ (ข) ปัญหาเรื่องการลัก "กระแสไฟฟ้า" โดยที่กระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าหากมีการนำกระแสไฟฟ้าไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยไม่ผ่านเครื่องวัดการใช้กระแสไฟแล้ว ผู้ที่นำกระแสไฟฟ้านั้นไปใช้จะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญารฐานลักทรัพย์หรือไม่ (ค) ปัญหาเกี่ยวกับ "สิทธิเรียกร้อง" "ลิขสิทธิ์" เป็นทรัพย์หรือไม่ นอกจากนั้นสิทธิเรียกร้องหรือลิขสิทธิ์ ไม่ใช่วัตถุ จึงไม่ใช่ "ทรัพย์" ที่จะลักกันได้ตามมาตรา 334 แต่อาจเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งมีโทษทางอาญาตามกฎหมายพิเศษ เป็นต้น

(3) ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ "ทรัพย์" ที่จะลักได้ต้องเป็นทรัพย์ที่อยู่ในลักษณะที่จะ "เอาไปได้" ทั้งนี้ แม้บทบัญญัติในมาตรา 334 ไม่ได้ระบุไว้เช่นนั้น แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบภายนอกในส่วนที่เกี่ยวกับ "การกระทำ" (การเอาไป) แล้ว ทรัพย์ที่จะเป็นวัตถุแห่งการกระทำได้ต้องอยู่ในลักษณะที่จะมีการพาเอาไปได้ด้วย ดังนั้นหากวัตถุนั้นเป็นสังหาริมทรัพย์ก็ต้องทำให้อยู่ในสภาพ "สังหาริมทรัพย์" เสียก่อน จึงจะเป็นวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อได้ เช่น ประตู หน้าต่าง กระเบื้อง มุงหลังคา ซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ จะต้องแยกออกมาให้เป็นสังหาริมทรัพย์เสียก่อน

4.2 ทรัพย์ต้องมีเจ้าของ

วัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ นอกจากจะต้องเป็น "ทรัพย์" แล้วยังจะต้องเป็นทรัพย์ที่ต้องมีเจ้าของด้วยหากเป็นทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของแล้ว ก็ไม่อาจมีการลักทรัพย์ได้ เนื่องจากมีการทำร้ายกรรมสิทธิ์ของผู้ใด เช่น สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ยังไม่มีผู้ถือเอา เป็นต้น

5. ผลของการกระทำ

ความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล แต่เป็นความผิดสำเร็จทันทีที่มีการกระทำ ปัญหาจึงต้องพิจารณาว่า การเอาไปสำเร็จบริบูรณ์เมื่อไร เพราะจะนำไปสู่การวินิจฉัยว่า

เป็นการกระทำความผิดสำเร็จ หรือเป็นเพียงการพยายามกระทำความผิด การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ถือว่าการเอาไปเริ่มขึ้นเมื่อคุณธรรมทางกฎหมาย คือ กรรมสิทธิ์และการครอบครองเดิมถูกรบกวนและเป็นความผิดสำเร็จเมื่อการครอบครองเดิมหมดไป และผู้กระทำเข้าไปครอบครองทรัพย์นั้นแทนที่ กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำได้ไปซึ่งการครอบครองทรัพย์นั้น โดยมีอำนาจอันแท้จริงเหนือทรัพย์นั้น ทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากลักษณะของทรัพย์ จารีตประเพณี เพื่อพิจารณาว่ามีการเอาไปสมบูรณ์หรือยัง อย่างไรก็ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกายังเห็นว่า "การเอาไป" สมบูรณ์แล้วเมื่อผู้กระทำเอาทรัพย์นั้นเคลื่อนที่ไปในลักษณะที่จะพาเอาไป ไม่ว่าจะพาเคลื่อนเอาไปเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:35)

6. องค์ประกอบภายใน

องค์ประกอบภายในของความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 มีอยู่ 2 ส่วนคือ (1) เจตนาธรรมดา ตามมาตรา 59 และ (2) เจตนาพิเศษ "โดยทุจริต" อันเป็นมูลเหตุชักจูงใจ

6.1 ขอบเขตของ "เจตนาธรรมดา" ตามมาตรา 59

ตามมาตรา 59 วรรค 2 "เจตนา" หมายถึง "เจตนาโดยประสงค์ต่อผล" และ "เจตนาโดยย่อเล็งเห็นผล" และตามมาตรา 59 วรรค 3 ที่จะถือว่า ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อเล็งเห็นผลได้นั้น ผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงอันเป็น "องค์ประกอบของความผิด" ด้วย ดังนั้น "เจตนาธรรมดา" ในความผิดฐานลักทรัพย์นั้นนอกจากผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดแล้ว ยังจะต้องต้องการที่จะกระทำความผิดนั้นด้วย (ก) ส่วนรู้ของเจตนา ผู้กระทำจะต้องรู้ว่าทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ถ้าหากไม่รู้ก็จะถือว่าไม่มีเจตนาไม่ได้ (ข) ส่วนต้องการของเจตนา ผู้กระทำนอกจากจะต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์ของผู้อื่นแล้ว ยังจะต้องมีส่วนต้องการที่จะเอาไปโดยมีลักษณะเป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์ และการครอบครองในขณะเดียวกันด้วย ทั้ง 2 ประการ หากมีการทำร้ายเฉพาะ "การครอบครอง" อย่างเดียว โดยไม่มีเจตนาทำร้าย "กรรมสิทธิ์" ก็ถือว่าไม่มีเจตนาลักทรัพย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555:37)

6.2 ความหมายของมูลเหตุชกใจ "โดยทุจริต"

คำนิยามของคำว่า "โดยทุจริต" ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1(1) ความว่า

"(1) "โดยทุจริต" หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น"

ดังนั้นความผิดฐานลักทรัพย์นี้ผู้กระทำนอกจากจะมี "เจตนาธรรมดา" แล้วจะต้องมีเจตนาพิเศษ "โดยทุจริต" อีกด้วย และเช่นเดียวกับ "เจตนาธรรมดา" ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาพิเศษ โดย "ทุจริต" ในขณะที่กระทำด้วยมิใช่เกิดขึ้นในภายหลัง สำหรับความหมายของคำว่า "ประโยชน์" นั้น จะต้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ในตัวทรัพย์นั่นเอง หากไม่ได้แสวงหาประโยชน์แล้วก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำ "โดยทุจริต" แต่อย่างไร

7. การลักทรัพย์ประกอบเหตุฉกรรจ์

ในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ หากมีลักษณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 336 ทวิจะทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษสูงขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ก็คือ เหตุที่ทำให้ต้องระวางโทษสูงขึ้นเนื่องจาก "วิธีการ" ในการกระทำความผิด ทำนองเดียวกับการแปลงหรือปลอมตัว หรือโดยการมอมหน้าตามาตรา 335 (5) หรือลงว่าเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา 335 (6) ฯลฯ นั่นเอง

สำหรับเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 336 ทวิ ได้แก่ (1) การแต่งเครื่องแบบทหาร หรือ ตำรวจ หรือแต่งให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ (2) การมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด (3) การใช้ยานพาหนะ เพื่อสะดวกแก่การกระทำผิด หรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม เหตุฉกรรจ์ในกรณีนี้ (1) (2) และ (3) นี้ ถือเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด เหตุฉกรรจ์ในกรณีลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะฝนกรณี (3) นั้น ผู้กระทำจะต้องมีมูลเหตุจูงใจด้วยกล่าวคือ จะต้องมีความเจตนาพิเศษในการกระทำเพื่อ ความสะดวกในการกระทำผิด, การพาทรัพย์นั้นไป หรือ ให้พ้นการจับกุม โทษของผู้กระทำผิดฐานนี้ ก็คือ จะต้องระวางโทษสูงกว่าความผิดทั่วไปตามมาตรา 334, 335, 336 ทวิ อีกกึ่งหนึ่ง สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 41)

4.3 ความผิดฐานลักทรัพย์ในเหตุจรรยา

ความผิดฐานลักทรัพย์ในเหตุจรรยา ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 สมชาย พงศ์พัฒนาศิลป์ และ เผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล (2552: 127-128) ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 335 ผู้ใดลักทรัพย์

- (1) ในเวลากลางคืน
- (2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือ ในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุเหตุทุกขภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะ อื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัย โอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัว ภัยอันตรายใด ๆ
- (3) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ
- (4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทาง คนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้
- (5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วย ประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้
- (6) โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน
- (7) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- (8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้ บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ ในสถานที่นั้นๆ
- (9) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ
- (10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์
- (11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง
- (12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม หรือได้มา จากการกสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะ ดังที่บัญญัติไว้ใน อนุ มาตรา ดังกล่าวแล้วตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือ เครื่องจักรที่มีอาชีวะกรรมมีไว้สำหรับ ประกอบกิจกรรม ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวใน มาตรา นี้ เป็นการกระทำ โดยความจำใจหรือความ ยากจนเหลือหนทางและทรัพย์สินนั้นมีราคา เล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 334 ก็ได้

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335 บัญญัติถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เป็น "เหตุฉกรรจ์" ของความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ซึ่งเป็นความผิดพื้นฐานไว้ โดยระวางโทษสูงกว่าการลัก ทรัพย์ธรรมดาตามมาตรา 334 ความผิดฐานลักทรัพย์ในเหตุฉกรรจ์นี้จะนำมาพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อ (1) การกระทำนั้นต้องเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 แล้ว และ (2) มีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเข้า มาตามที่ระบุไว้ในมาตรา 335 ข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุฉกรรจ์เหล่านี้ถือเป็น "องค์ประกอบภายนอก" ที่ เพิ่มเติมเข้ามานอกเหนือจากข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบภายนอกตามมาตรา 334 ดังนั้น ผู้กระทำ จะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงซึ่งเป็น "เหตุฉกรรจ์" เหล่านี้ด้วย จึงจะถือว่า ผู้กระทำมีเจตนาในการกระทำผิด โดยประเภทของข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 335 นั้น มีทั้งหมด 12 เหตุซึ่งอาจจำแนกเป็น 5 ประเภท คือ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 59)

- (1) เหตุที่พิจารณาจาก "เวลา" ในการกระทำผิด ได้แก่ กรณีตามมาตรา 335(1)
- (2) เหตุที่พิจารณาจาก "สถานที่" ในการกระทำผิด ได้แก่ กรณีตามมาตรา 335 (2) (8) (9)
- (3) เหตุที่พิจารณาจาก "วิธีการ" กระทำผิด ได้แก่ กรณีตามมาตรา 335(3) (4) (5) (6) (7)
- (4) เหตุที่พิจารณาจาก "ฐานะของผู้เสียหาย" ได้แก่ กรณีตามมาตรา 335(11) (12)

(5) เหตุที่พิจารณาจาก “ความสำคัญของตัวทรัพย์” นั้นเอง ได้แก่ กรณีตามมาตรา 335(10) ซึ่งรวมถึงตามมาตรา 335 ทวิ กรณีลักพระพุทธรูป ฯลฯ อีกด้วย

1. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (1)

ซึ่งบัญญัติว่า “(1) ในเวลากลางคืน”

ความหมายของคำว่า “เวลากลางคืน” ให้พิจารณาตามมาตรา 1(11) อันได้แก่ เวลา ระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น เหตุฉกรรจ์นี้ คือ ความมืดซึ่งทำให้การลักทรัพย์สะดวกขึ้น เพราะผู้ครอบครองทรัพย์อาจมีความระมัดระวังได้ไม่เต็มที่ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 60)

2. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (2)

ซึ่งบัญญัติว่า “(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือ ในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุอุกภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะ อื่นที่ประชาชนโดยसार หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัย โอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใด ๆ”

เหตุฉกรรจ์นี้คือ การลักทรัพย์ในสถานที่หรือบริเวณดังกล่าวอันทำให้ลักทรัพย์สะดวกขึ้น นอกจากนั้น ยังถือว่าการลักทรัพย์ในสถานที่หรือบริเวณเช่นนั้น เป็นการซ้ำเติมอย่างไร้ศีลธรรมอีกด้วย เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (2) จึงประกอบด้วยสาระสำคัญคือ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 61)

(1) เหตุที่เกิด ได้แก่ การกระทำผิดโดยเหตุต่างๆที่กฎหมายกำหนด

(2) สถานที่ที่กระทำผิด

(3) สถานการณ์ที่รวมถึง

3. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (3)

ซึ่งบัญญัติว่า “(3) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ”

การที่ลงโทษมากกว่าการลักทรัพย์ทั่วไปเพราะผู้กระทำไม่เคารพต่อเจตจำนงของผู้ครอบครองทรัพย์ที่ได้มีการแสดงออกถึงการครอบครองเป็นพิเศษ

"สิ่งกีดกัน" นี้ต้องมีไว้สำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ตามสมควรเพื่อไม่ให้เข้าถึงตัวทรัพย์โดยง่ายด้วย เช่น ร้ว หรือกำแพงบ้าน ประตู ตู้เซฟ ฯลฯ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 61)

4. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (4)

ซึ่งบัญญัติว่า "(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทาง คนเข้าหรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้"

เช่น ช่องลม หน้าต่างหรือประตู ที่คนเปิดไว้ให้ สำหรับผู้ที่เปิดไว้ให้อาจเป็นตัวการในการกระทำผิดหากเป็นการแบ่งหน้าที่กันทำหรืออาจเป็นผู้สนับสนุนในการทำความผิดก็ได้ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 63)

5. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (5)

ซึ่งบัญญัติว่า "(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้"

เหตุฉกรรจ์เหล่านี้จึงได้แก่ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 63)

- การแปลงตัว
- การปลอมตัวเป็นคนอื่น
- การมอมหน้า เพื่อไม่ให้เห็น หรือจำหน้าได้ หรือ
- ทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ เช่น การใส่หมวกกันน็อคไปลักทรัพย์

6. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (6)

ซึ่งบัญญัติว่า "(6) โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน"

ได้แก่ การลวงว่าเป็นเจ้าพนักงานแต่ไม่จำเป็นต้องถึงกับลวงว่า กำลังทำตามหน้าที่ด้วยแต่อย่างใด และที่กฎหมายลงโทษสูงขึ้นเพราะเป็นการกระทำที่กระทบต่อความน่าเชื่อถือของเจ้าพนักงาน สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 64)

7. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (7)

ซึ่งบัญญัติว่า “(7)โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป”

ได้แก่ การลักทรัพย์โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปซึ่งมีรายละเอียด สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 64) ดังนี้

7.1 การลักทรัพย์โดยมีอาวุธ

คำว่า “อาวุธ” มีคำนิยามในมาตรา 1(5) ซึ่งให้ “หมายความรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ” โดยนัยนี้ “อาวุธ” ตามประมวลกฎหมายหมายอาญา จึงมีอยู่ 3 ประการ คือ สมชาย พงศ์พัฒนาศิลป์ และเผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล (2552)

(1) อาวุธโดยสภาพ หมายความว่า สิ่งที่ทำขึ้นเพื่อให้ใช้เป็นอาวุธ ซึ่งเป็นการพิจารณาวัตถุประสงค์ในการจัดทำและวัตถุประสงค์โดยสภาพใช้สำหรับทำให้เป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือจิตใจได้ เช่น ปืน ดาบ ระเบิด ฯลฯ

(2) อาวุธโดยการใช้ แต่ไม่ใช่อาวุธโดยสภาพ แต่ได้ใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ สิ่งเหล่านี้โดยสภาพใช้อาวุธแต่อย่างไร ถึงแม้จะใช้ทำร้ายร่างกายอันตรายสาหัสได้แต่จะเป็นอาวุธต่อเมื่อได้ใช้ดังอาวุธเท่านั้น เช่น เหล็กขูดขารฟซึ่งโดยปกติใช้สำหรับซ่อมรถยนต์ หากนำมาทำร้ายร่างกายผู้อื่นก็ถือเป็นอาวุธ

(3) อาวุธโดยเจตนา แต่ไม่ใช่อาวุธโดยสภาพ แต่เจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ เช่น ขวานฟันไม้ หากผู้กระทำผิดมีเพียงเจตนาจะใช้ทำร้ายเจ้าทรัพย์ แม้จะยังไม่ใช้ก็ถือเป็นอาวุธได้เช่นเดียวกัน กรณีที่ 3 นี้ ข้อสังเกตว่า ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องใช้สิ่งนี้ในการลักทรัพย์ เพียงแต่ผู้กระทำต้องมีเจตนาในการนำ “อาวุธ” ในการไปลักทรัพย์ด้วย เหตุผลในการถือเป็นเหตุฉกรรจ์ก็คือ การลักทรัพย์โดยมีอาวุธ อาจเป็นเหตุทำให้เกิดอันตรายได้โดยง่าย และทำให้การลักทรัพย์สำเร็จง่ายขึ้น แต่ผู้กระทำต้องมี “เจตนา” ในการใช้อาวุธดังกล่าวในการลักทรัพย์ด้วย นอกจากนั้นหากอาวุธเป็นปืนหรือวัตถุระเบิด ประมวลกฎหมายหมายอาญามาตรา 336 ทวิ ก็ระวางโทษหนักขึ้นอีกกึ่งหนึ่งด้วย

7.2 การลักทรัพย์โดยร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

หมายถึง การกระทำผิดฐานลักทรัพย์โดยร่วมกันกระทำในฐานะเป็นตัวการตาม มาตรา 83 การระวางโทษสูงกว่าปกติก็เพราะว่าการกระทำร่วมกันหลายคน ทำให้การลักทรัพย์สำเร็จ ง่ายขึ้น

8. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (8)

ซึ่งบัญญัติว่า "(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้ บริการ สาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ ในสถานที่"

เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (8) จะต้องพิจารณาเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ สรุศักดิ์ ลิขสิทธิ์วิวัฒนกุล (2555: 66) คือ

8.1 เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่

สำหรับสถานที่ที่มาตรา 335(8) กำหนดไว้ คือ เคหสถาน สถานที่ราชการ และ สถานที่จัดไว้ให้บริการสาธารณะ สมชาย พงศ์พัฒนาศิลป์ และเผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล (2552)

ก. **เคหสถาน** คำว่า "เคหสถาน" มีนิยามไว้มาตรา 1(4) ซึ่งบัญญัติว่า "หมายความ ว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณ ของซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม" ดังนั้น "เคหสถาน" จึงมีความหมายอยู่ 2 ประการ คือ

(1) สถานที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยโดยไม่จำกัดรูปแบบ ซึ่งหมายความว่า ที่นั้นต้องใช้เป็นอยู่หลับนอนในขณะลักทรัพย์ ถึงแม้ว่าในขณะนั้นจะไม่มีคนอยู่ก็ตาม **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2014/2536** วินิจฉัยว่า คำว่า "กุฏิ" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายความว่า "เรือนหรือตึกสำหรับพระภิกษุสามเณรอยู่" กุฏิพระจึงเป็นเพียงที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณร เท่านั้น หากใช้สถานที่บูชาสาธารณะ จึงเป็น "เคหสถาน" ตามนัยมาตรา 1(4) แห่งประมวลกฎหมาย อาญา การลักทรัพย์ในบริเวณกุฏิพระจึงเป็นความผิดตามมาตรา 335(8) (ฎน. 1540)

ส่วนที่ระบุว่าเป็นเรือน โรง เรือ หรือแพ นั้น เป็นเพียงตัวอย่าง อาจมีอย่างอื่นๆ อีกด้วย เช่น ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 810/2479 ที่วินิจฉัยว่าเรื่องฉลวงสำหรับบรรทุกข้าวมีคนนอนอยู่เป็นครั้งคราว ไม่เรียกว่าที่อยู่อาศัย ถ้ามีคนอยู่ประจำจริงๆ อาจเรียกว่าที่อยู่อาศัยได้

(2) บริเวณของที่ตั้งใช้เป็นที่อยู่อาศัย กรณีที่สอง ที่ถือว่าเป็นเคหสถานด้วยนั้น แม้จะไม่ใช่ที่พักอาศัยโดยตรงก็ตาม ก็ให้ถือเป็น "เคหสถาน" ด้วย ไม่ว่าจะม็รั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม คำพิพากษาฎีกาที่ 393/2509 วินิจฉัยว่า เล้าไก่ไม่ใช่ที่ซึ่งคนอยู่อาศัยก็จริง แต่อยู่ห่างจากเรือนผู้เสียหาย 1 เมตร แม้แยกออกไปต่างหากจากตัวเรือนแล้วก็ยังอยู่ในที่ดินอันเป็นบริเวณของโรงเรือนซึ่งมีรั้วอยู่ด้วย มิใช่อยู่บนที่ซึ่งเป็นบริเวณต่างหากจากโรงเรือนซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย จำเลยลักไก่ในเล้าซึ่งอยู่ในบริเวณที่อยู่อาศัย จึงเป็นการลักทรัพย์ในเคหสถานที่ได้เข้าไปได้โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335 (8) (ฎน. 2051)

ข. สถานที่ราชการ หมายความว่า เป็นสถานที่ใช้ในการปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆไม่ว่าสถานที่นั้นจะให้บริการประชาชนหรือไม่ การลักทรัพย์โดยเหตุฉกรรจ์โดยการลักทรัพย์ใน "สถานที่ราชการ" นี้ไม่จำกัดทรัพย์ของผู้มาติดต่อราชการอย่างเดียว จะทำการลักทรัพย์ของใครก็ได้ สำคัญอยู่ที่มีการลักทรัพย์ในสถานที่เช่นนั้น แต่เดิมศาลฎีกาได้เคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 1199/2482 ซึ่งวินิจฉัยว่าจำเลยลักทรัพย์ในโรงเรียนประชาบาลนั้น ไม่ใช่ทรัพย์ในราชการ ลงโทษตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 293 ไม่ผิดตามมาตรา 294 ข้อนี้พึงระวังว่ามาตรา 294 ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นั้น แตกต่างจากมาตรา 335(8) ซึ่งบัญญัติว่า

"ถ้าหากว่าการลักทรัพย์ได้กระทำประกอบด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ในมาตรานี้คือ....

(4) ลักทรัพย์ที่จะใช้สำหรับราชการ หรือที่จะใช้เพื่อสาธารณประโยชน์"

ซึ่งต่างจากมาตรา 355(8) ซึ่งเน้นที่สถานที่ลักทรัพย์ ไม่ใช่ทรัพย์ของราชการโดยตรง วินิจฉัยว่าแม้ตั้งขึ้นโดยเงินของประชาชน โดยได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินก็ไม่ใช่ราชการ (ฎ. 1199/ 2482, ฎ. 91/2489) แต่ในปัจจุบันนี้ได้มี "พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

2534" (ซึ่งยกเลิก ปว.ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 ก.ย. 2515) ตามมาตรา 4 ให้จัดระเบียบราชการแผ่นดิน เป็น

- ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
- ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และ
- ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 70 ก็ประกอบไปด้วย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. ราชการท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น "สถานที่ราชการ" ในปัจจุบันจึงหมายถึงรวมทั้ง 3 ส่วน คือ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น แต่ศาลฎีกาก็จำกัดความหมายของสถานที่ราชการไว้ เฉพาะสถานที่ตั้งอันเป็นที่ปฏิบัติงานของราชการหรือข้าราชการตปกตเท่านั้นแต่ถ้าเป็นบริเวณที่ใครก็มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ก็ไม่ผิดตามมาตรา 335(8) นี้ **คำพิพากษาฎีกาที่ 2845/2543** วินิจฉัยว่า โรงอาหารของมหาวิทยาลัยที่ซึ่งนักศึกษาหรือประชาชนอื่นใด ผู้ที่เข้ามาติดต่อราชการกับ มหาวิทยาลัยอันมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปนั่งรับประทานอาหารได้ เป็นที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณรั้วของ มหาวิทยาลัย แต่ก็ยังเป็นบริเวณนอกอาคารเรียนหรือนอกสถานที่ตั้งอันเป็นที่ปฏิบัติงานของราชการหรือข้าราชการตปกต การที่จำเลยลักเอาเงินจำนวน 900 บาท ซึ่งใส่ไว้ในกระเป๋าเสื้อของผู้เสียหาย ขณะที่วางไว้ที่โต๊ะอาหารภายในโรงอาหารดังกล่าวไปโดยทุจริต จึงเป็นความผิดตามบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335(8) จำเลยคงมีความผิดเพียงมาตรา 334 (ฎน. 866) แต่สถานที่ ของรัฐวิสาหกิจไม่ถือว่าเป็นส่วนราชการ **คำพิพากษาฎีกาที่ 1243/2545** วินิจฉัยว่า สำนักงานอันเป็นส่วนงานของการประปาส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ มิใช่สถานที่ราชการ การที่จำเลยเข้าไปลักทรัพย์ในบริเวณสำนักงานดังกล่าวในเวลากลางวัน จึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ คงเป็นความผิดเพียงลักทรัพย์ในเวลากลางวันตาม ป.อ. มาตรา 335(1) วรรคแรก

ค. สถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ ได้แก่ สถานที่ที่ให้บริการแก่สาธารณชน ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ไม่ว่าจะมีความค้ำประกันหรือไม่ก็ตาม เช่น สถานที่ที่จัดบริการด้านการแพทย์ สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ของหน่วยงานเอกชนต่างๆ อาทิ มูลนิธิ สมาคม เป็นต้น

8.2 เงื่อนไขเกี่ยวกับวิธีการกระทำ

เหตุจรรยาบรรณมาตรา 335(8) นี้จะต้องเป็นกรณีและผู้กระทำผิดได้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้ (ก) ได้เข้าไปในสถานที่ที่ระบุไว้โดยมิได้รับอนุญาต หรือ (ข) ได้เข้าไปในสถานที่ดังกล่าวโดยได้รับอนุญาต แต่เข้าไปซ่อนตัวในสถานที่นั้น กรณีตาม (ก) ผู้กระทำผิดจึงไม่ใช่ผู้ที่เข้าไปปรากฏตัวโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้วและการได้รับอนุญาตต้องทำโดยผู้มีอำนาจอย่างน้อยโดยปริยายเท่านั้น คำพิพากษาฎีกาที่ 1076/2526 วินิจฉัยว่า วันเกิดเหตุผู้เสียหายมอบกุญแจบ้านและกุญแจห้องนอนให้จำเลยกับพวกเข้าไปเดินสายไฟในบ้าน และจำเลยกับพวกทำไฟรวมกันอยู่ในห้องนอน ถือได้ว่าจำเลยได้รับอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนด้วย การที่จำเลยลักเอาสายสร้อยข้อมือที่วางอยู่ที่โต๊ะเครื่องแป้งในห้องนอนไปย้อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดา มิใช่ลักทรัพย์ในเคหสถาน และศาลมีอำนาจที่จะลงโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดาได้ (ฎน. 485) กรณีตาม (ก) จึงต่างจาก (ข) ซึ่งเข้าไปโดยชอบแต่ถือโอกาสซ่อนตัวอยู่ในนั้น

9. เหตุจรรยาบรรณมาตรา 335 (9)

ซึ่งบัญญัติว่า "(8) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ"

สถานที่ที่มีการลักทรัพย์ในกรณีเหล่านี้ ซึ่งเป็นที่สาธารณะ (ดูมาตรา 1 (3) ประกอบด้วย) กฎหมายระวางโทษรุนแรงขึ้น เพราะเหตุว่าเป็นที่ที่ประชาชนคับคั่ง ซึ่งได้แก่ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 69)

9.1 สถานที่บูชาสาธารณะ

ได้แก่ สถานที่ที่ประชาชนทั่วไปเข้าไปทำการเคารพกราบไหว้หรือบูชา ซึ่งอาจจะเป็นการบูชาสถานที่นั้นๆ โดยตรง หรือมีวัตถุอื่นๆโดยอาจเป็นศาลเจ้าซึ่งคนเข้าไปเคารพบูชาก็ได้ เช่น

ศาลหลักเมือง เป็นต้น สถานที่บูชาสาธารณะนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่เคร่งครัดในทางศาสนา ตาม มาตรา 206 ประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด

9.2 สถานีรถไฟ

ได้แก่ สถานีที่รับ-ส่งผู้คนขึ้น-ลงรถไฟซึ่งนอกจากรถไฟธรรมดาแล้ว ยังรวมถึงสถานีรถไฟฟ้า เช่น สถานีรถไฟฟ้า BTS หรือสถานีรถไฟใต้ดินด้วย

9.3 ท่าอากาศยาน

ได้แก่ สถานีที่รับ-ส่งผู้โดยสารขึ้น-ลงเครื่องบิน ซึ่งนอกจากลานบิน บริเวณตรวจตั๋ว (Check-in) แล้ว ยังหมายรวมถึงบริเวณที่พักคอยของผู้โดยสารก่อนขึ้นเครื่องอีกด้วย

9.4 ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

ได้แก่ สถานีที่รับ-ส่งผู้โดยสารขึ้น-ลงรถหรือเรือ เช่นสถานีขนส่ง บ.ข.ส. และยังรวมถึง สถานที่สาธารณะที่จัดไว้สำหรับจอดรถหรือเรือ (Parking หรือ Marina) ซึ่งหมายความว่า ทุกคนสามารถนำรถหรือเรือไปจอดได้แต่ไม่หมายถึง ป้ายหยุดรถประจำทาง (Bus Stop) อย่างไรก็ตาม โดยความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา แม้จะเป็นที่จอดรถหรือเรือของเอกชน ที่ให้ประชาชนใช้ขึ้น-ลง ก็น่าจะได้รับความคุ้มครอง เพราะกฎหมายไม่ได้คุ้มครองเรือหรือรถอย่างเดียว แต่คุ้มครองประชาชนที่มาใช้บริการด้วย

9.5 สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า

ได้แก่ สถานีที่รับ-ส่งสินค้า ไม่ว่าจะเป็นทางบก เรือ อากาศ

9.6 ในเขตยานสาธารณะ

เขตยานสาธารณะตามความหมายนี้ นอกจากการรับส่งผู้โดยสารแล้วอาจจะรวมถึง การขนส่งของให้ประชาชน โดยรับโดยสารก็ได้ ซึ่งการลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335(9) นี้ ต่างจากมาตรา 335(8) ที่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปในสถานที่

10. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (10)

ซึ่งบัญญัติว่า "(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์"

"ทรัพย์สิน" ที่ได้รับการคุ้มครองโดยระวางโทษสูงเป็นพิเศษ คุ้มครองที่ "วัตถุประสงค์การใช้งานของทรัพย์สิน" ว่า มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือไม่ ดังนั้น "ทรัพย์สิน" นี้จะเป็นของใครไม่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเอกชน หรือราชการก็ได้ ตัวอย่างทรัพย์สินเอกชนที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ก็เช่น ถังน้ำดื่มที่วางไว้บริการคนสัญจร ไฟฟ้าในหมู่บ้านเอกชน เป็นต้น แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินของราชการที่ไม่ได้มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์แล้วก็ไม่เข้าตามมาตรา 335(10) (ฎน. 840) สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 71)

11. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (11)

ซึ่งบัญญัติว่า "(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง"

เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335(11) ได้แก่ การลักทรัพย์สิน ที่เข้าลักษณะประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 71)

(1) ที่เป็นของนายจ้าง ได้แก่ ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของนายจ้าง ไม่ว่านายจ้างจะได้ครอบครองอยู่หรือไม่ก็ตาม

(2) ที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง ซึ่งหมายความว่าทรัพย์สินนั้นกรรมสิทธิ์มิได้เป็นของนายจ้าง แต่การครอบครองอยู่ที่นายจ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นลูกจ้าง ต้องเป็นไปตามลักษณะสัญญาจ้างแรงงาน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 575 ซึ่งลูกจ้างต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างด้วย นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างควมมีเฉพาะเวลาที่ต้องทำงานให้กันตามสัญญา หากเป็นนอกเวลาทำงานแล้ว ไม่ถือเป็นนายจ้าง-ลูกจ้าง

12. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (12)

ซึ่งบัญญัติว่า "(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม หรือได้มา จากการกสิกรรมนั้น" สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 72)

การระวางโทษสูงขึ้น ตามมาตรา 335(12) จะต้องพิจารณาเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ

(1) เงื่อนไขเกี่ยวกับบุคคล ทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น ต้องเป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม เท่านั้น คำว่า "'กสิกรรม' มีความหมายอย่างกว้าง คือ การเพาะปลูก และเลี้ยงปศุสัตว์ ส่วนคำว่า "อาชีพ" หมายถึงการทำอย่างเป็นปกติธุระเพื่อการยังชีพไม่ใช่เป็นการกระทำเพื่องานอดิเรก

(2) เงื่อนไขเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ การลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ เครื่องมือ อันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม หรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

13. การรับโทษกรณีมีเหตุจรรยาตามมาตรา 335

การกระทำความผิดฐาน "ลักทรัพย์" ประกอบเหตุจรรยาต่างๆเหล่านี้ ในบางกรณี อาจต้องรับโทษสูงขึ้นกว่ากรณีมีเหตุจรรยาธรรมดาและในบางกรณีกฎหมายก็อาจลงโทษฐานลักทรัพย์ธรรมดา เหมือนหนึ่งไม่มีเหตุจรรยา สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 73)

มาตรา 335 กำหนดเรื่องการรับโทษไว้ 3 กรณี คือ

13.1 กรณีเหตุจรรยาหลายเหตุในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา 335 วรรค 2 บัญญัติให้มีการระวางโทษสูงกว่าการลักทรัพย์ โดยมีเหตุจรรยาเหตุเดียวกล่าวคือ ตามมาตรา 335 วรรค 1 กำหนดโทษไว้ว่าให้จำคุก 1-5 ปีและปรับ 2,000-10,000 บาท ส่วนตามมาตรา 335 วรรค 2 กำหนดโทษไว้ว่าให้จำคุก 1-7 ปีและปรับ 2,000-14,000 บาท

13.2 การลักทรัพย์บางประเภทของผู้มีอาชีพกสิกรรมประกอบเหตุจรรยา มาตรา 335 วรรค 3 บัญญัติถึงกรณีที่วัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อของความผิดฐานลักทรัพย์ ประกอบเหตุจรรยา ตามมาตรา 335(1) - (12) เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักร ที่มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษสูงกว่าการลักทรัพย์ โดยมีเหตุจรรยาตามปกติที่กำหนดไว้ในมาตรา 335 วรรค 1

13.3 การรับโทษปกติแม้มีเหตุจรรยา กรณีมีเหตุจรรยาตามมาตรา 335 นี้ ผู้กระทำอาจได้รับโทษประหนึ่งไม่มีเหตุจรรยาก็ได้ตามมาตรา 335 วรรคท้าย กล่าวคือ ได้รับการยกเว้นจากการลงโทษสูงขึ้นโดยรับโทษเสมือนหนึ่งกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดาตามมาตรา 334 หากเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้ 2 ประการ (1) ผู้กระทำได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ด้วยความจำใจหรือยากจนเหลือทนทาน ฝนกรณีนี้แสดงว่า ผู้กระทำผิดฐานลักทรัพย์ได้กระทำไปโดยมีเจตนา

พิเศษ เรื่องความจำใจหรือยากจนเหลือทนทาน ซึ่งเป็นความจำเป็นการดำรงชีพ และ (2) ทรัพย์ที่มุ่งหมายกระทำต่อนั้นมีราคาเล็กน้อย เรื่องนี้เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไปว่าทรัพย์นั้นมีราคาเล็กน้อยหรือไม่ การที่จะได้รับการยกเว้นจากการลงโทษโดยมีเหตุฉกรรจ์นั้น จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขทั้ง 2 ประการ อย่างครบถ้วน ไม่ใช่มีเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาต่อไปนี้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 501/2508 วินิจฉัยว่า การกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 จะลงโทษตาม มาตรา 334 ได้ มิใช่ทรัพย์มีราคาเล็กน้อยอย่างเดียว ผู้กระทำต้องกระทำด้วยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทานเป็นหลักประกอบด้วย การที่จำเลยร่วมกันลักเปิด 10 ตัว ราคา 50 บาท แต่ไม่ปรากฏว่ายากจนเหลือทนทานไม่ได้รับยกเว้นตามวรรคนี้ (ฎน.438)

14. การลักทรัพย์กรณีพิเศษประกอบเหตุฉกรรจ์

หากเป็นการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์กรณีพิเศษตามมาตรา 335 และมีเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 336 ทวิ ผู้กระทำจะต้องระวางโทษสูงขึ้นไปกว่าที่บัญญัติไว้อีกกึ่งหนึ่ง สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (2555: 75)

เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 336 ทวิ ได้แก่

1. การแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจ หรือแต่งให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ
2. การมี หรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด
3. การใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปเพื่อให้พ้นการจับกุม

5. ข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย

สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย

ตั้งอยู่ในพื้นที่ของ สำนักงานเขตวังทองหลาง สำนักงานเขตลาดพร้าว และสำนักงานเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยอยู่ในโซนตะวันออกของกรุงเทพมหานคร โดยมีประวัติความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปดังนี้

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป

พื้นที่เป็นพื้นที่ราบ มีลำคลองไหลผ่าน มีลำคลองหลัก คือ คลองลาดพร้าว คลองจั่น และแยกสาขาออกเป็น คลองเจ้าคุณสิงห์ คลองทรงกระเทียม

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมชน หมู่บ้าน ที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์และเป็นพื้นที่สีเขียว โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขายเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ส่วนมากใช้ประกอบธุรกิจต่างๆ

ข้อมูลด้านการปกครอง

สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย ประกอบไปด้วย 3 เขต 5 แขวง คือ

พื้นที่เขต	พื้นที่แขวง	ปริมาณพื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร ความหนาแน่น	แนวเขตติดต่อ
วัง ทองกลาง	- สะพานสอง - คลองเจ้าคุณสิงห์	18.905	115,713 คน ความหนาแน่น 6,120 คน / ตร.กม.	ทิศเหนือติดต่อกับ เขต ลาดพร้าวและเขตบางกะปิ ทิศใต้ติดกับเขตบางกะปิ ทิศตะวันออกติดกับเขตบาง กะปิ ทิศตะวันตกติดกับเขตห้วยขวาง
ลาดพร้าว	- ลาดพร้าว - จระเข้บัว	21.5	122,371 คน ความหนาแน่น 5,691 คน / ตร.กม.	ทิศเหนือติดต่อกับ เขต ลาดพร้าวและเขตบางกะปิ ทิศใต้ติดกับเขตบางกะปิ ทิศตะวันออกติดกับเขตบาง กะปิ

				ทิศตะวันตกติดกับเขตจค
บางกะปิ	- คลองจั่น	28,523	150,166 คน ความหนาแน่น 5,264 คน / ตร.กม.	ทิศเหนือติดต่อกับ เขต ลาดพร้าวและเขตบึงกุ่ม ทิศใต้ติดกับเขตสวนหลวง ทิศตะวันออกติดกับเขตสะพาน สูง ทิศตะวันตกติดกับเขตห้วยขวาง และเขตวังทองหลาง

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

ข้อมูลประชากร

สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย ประกอบไปด้วย 3 เขต 5 แขวง คือ

พื้นที่เขต	พื้นที่แขวง	จำนวนบ้าน (หลังคาเรือน)	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
วัง ทองหลาง	รวม	53,256	53,376	62,337	115,713
	- สะพานสอง	5,030	6,220	7,172	13,392
	- คลองเจ้าคุณสิงห์	12,168	13,969	16,340	30,309
ลาดพร้าว	รวม	48,861	56,111	66,260	122,371
	- ลาดพร้าว	38,611	44,013	51,705	95,718
	- กระจับบัว	10,250	12,098	14,555	26,653

บางกะปิ	รวม	84,989	68,597	81,569	150,166
	- คลองจั่น	42,074	38,375	45,782	84,157
	รวมทั้งหมด	187,106	178,084	210,166	388,250

หมายเหตุ : มีประชากรแฝงประมาณ 100,000 คน

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

สภาพการเมืองการปกครอง

การปกครองท้องถิ่น

สำนักงานเขต	ผู้อำนวยการเขต
ลาดพร้าว	นายบพิตร แสงแก้ว
วังทองหลาง	นายประเสริฐ อินทโสมา
บางกะปิ	นายธีรชัชคาร ปาทาน

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

การปกครองท้องถิ่น

เขต	สมาชิกสภากรุงเทพ
ลาดพร้าว	นายกษิต์เดช ชูติมันต์
วังทองหลาง	นายบำรุง รัตนะ
บางกะปิ	เขตที่ 1 นายประเสริฐ ทองนุ่น เขตที่ 2 นางนฤมล รัตนภิบาล

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

ข้อมูลด้านการศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีจำนวน 15 โรงเรียน

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 2 โรงเรียน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลธนาคารพาณิชย์ มีทั้งหมด 40 แห่ง โดยแบ่งเป็น

1. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำนวน 8 แห่ง
2. ธนาคารกรุงเทพ จำนวน 7 แห่ง
3. ธนาคารกสิกรไทย จำนวน 7 แห่ง
4. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำนวน 4 แห่ง
5. ธนาคารซีเอ็มไอบีไทย จำนวน 3 แห่ง
6. ธนาคารธนาชาติ จำนวน 3 แห่ง
7. ธนาคารนครหลวงไทย จำนวน 2 แห่ง
8. ธนาคารกรุงไทย จำนวน 2 แห่ง
9. ธนาคารยูโอบี จำนวน 2 แห่ง
10. ธนาคารทหารไทย จำนวน 2 แห่ง

ข้อมูลร้านค้าทอง มีจำนวน 27 ร้าน

ข้อมูลตลาดสด มีจำนวน 7 ตลาด

ข้อมูลตลาดนัด มีจำนวน 6 ตลาด

ข้อมูลโรงแรม

โรงแรมและสถานที่ที่มีการดำเนินการลักษณะคล้ายโรงแรม มีทั้งหมด 5 โรงแรม

ลำดับ	ชื่อสถานที่ตั้ง	
1	บางกอกริสอร์ท	9/19 ถ.ประดิษฐานูธรรม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
2	โรงแรมวงศ์มกา	36/94-136 ถนนโชคชัย 4 แยก 70 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
3	เมอราญาเรสซิเดนซ์	32/112 ซอยสหกรณ์ 4 ถนนนาคนิวาส แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
4	ชวมิตรแมนชั่น	1500/2 ซอยลาดพร้าว 48/1 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
5	สินสิริแมนชั่น3	ซอยลาดพร้าว 83 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

ข้อมูลมูลห้างสรรพสินค้า

ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีทั้งหมด 7 ห้าง

ลำดับ	ชื่อสถานที่	ที่ตั้ง
1	ห้างอิมพีเรียล/ห้างบิ๊กซี	2539 ลาดพร้าว 81-83 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
2	ห้างเทสโก้โลตัส	14/2 หมู่ 8 ถนนประดิษฐ์มนูธรรม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
3	ห้างเทสโก้โลตัส	4/84 สีแยกบ่อปลา ถนนลาดพร้าว-วังหิน แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
4	ห้างฟู๊ดแลนด์	2675 ปากซอยลาดพร้าว 95 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
5	ห้างท็อปซูเปอร์มาร์เก็ต	332 ถนนโชคชัย 4 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
6	ห้างพลาซ่าลา구나	ถนนลาดพร้าววังหิน แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
7	ห้างคริสตันปาร์ค	ซอยโยธินพัฒนา ถนนประดิษฐ์มนูธรรม

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

ข้อมูลด้านสาธารณสุข

ในเขตพื้นที่นี้มีทั้งโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุขทั้งหมด 5 แห่ง

ลำดับ	ชื่อสถานที่	ที่ตั้ง
1	โรงพยาบาลเปาโลสยาม	ถนนโชคชัย 4 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
2	โรงพยาบาลเสนาเวชการ	ซอยเสนานิคม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
3	โรงพยาบาลลาดพร้าว	ถนนลาดพร้าว 97 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
4	ศูนย์บริการสาธารณสุขจรเข้บัว	ถนนลาดพร้าว 101 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว
5	ศูนย์บริการสาธารณสุขจันทร์ทองอินทร์	หมู่บ้านเสนานิคมโครงการ 2 จระเข้บัว เขตลาดพร้าว

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรื่องวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

สถานที่ราชการ

หน่วยงานราชการมีทั้งหมด 14 แห่ง

ลำดับ	ชื่อสถานที่	ที่ตั้ง
1	สำนักงานเขตลาดพร้าว	ถนนนาคนิวาส ลาดพร้าว 71
2	ศูนย์รถขยะเขตลาดพร้าว	ซอยสหกรณ์ 1 ลาดพร้าว 71
3	สำนักงานเขตวังทองหลาง	ซอยลาดพร้าว 85
4	กองปราบปราม ผ.5 กก.2 ป.	ซอยโอสถิ์ 3 ถนนโชคชัย 4
5	บ้านพักข้าราชการทหาร บก.	สีแยกวังหิน ถนนลาดพร้าว
6	ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยภาคกลาง	3/14 ซอยโยธินพัฒนา

7	ศูนย์บริการสาธารณสุข 56	ชอยลาดปลาเค้า 24 แขวงจรเข้บัว
8	ศูนย์บริการสาธารณสุข 56	ชอยอนามัยดวงเด่น หลังวัดลาดปลาเค้า
9	สำนักงานโทรศัพท์ลาดพร้าว	อาคารชวมิตรแมนชั่น ชั้น 2 ลาดพร้าว 48/1
10	ชุมสายโทรศัพท์	39 หมู่ 8 หมู่บ้านเสนานิเวศน์ 1
11	ที่ทำการไปรษณีย์(ศูนย์รับฝาก)	ถนนลาดพร้าววังหิน แขวงลาดพร้าว
12	ที่ทำการไปรษณีย์ลาดพร้าว	ถนนลาดพร้าว ชอยลาดพร้าว 65-67
13	โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว	ชอยลาดพร้าว 61 แขวงวังทองหลาง
14	การไฟฟ้าย่อยลาดพร้าว	694 ดึกแถวหมู่บ้านกฤติกร ถนนนาคนิวาส

ที่มา : เอกสารข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เรืองวิทย์ ปานจันทร์ (เรียบเรียง)

ข้อมูลชุมชนในพื้นที่มีทั้งหมด 27 ชุมชน

เขตลาดพร้าว 25 ชุมชน

เขตวังทองหลาง 2 ชุมชน

6. งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ดวงกมล จิตวิวัฒนา (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ลักษณะองค์ประกอบสภาพแวดล้อมกายภาพเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาย่านศูนย์การค้าปทุมวัน พบว่า องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยของสภาพแวดล้อมกายภาพที่เอื้อโอกาสต่อการเกิดอาชญากรรมที่ควรได้รับการพิจารณาค่าหนึ่งถึง ได้แก่ แสงสว่าง, มุมมองและการมองเห็น, กิจกรรมการใช้อาคาร, กิจกรรมการใช้พื้นที่, เส้นทางสัญจรในพื้นที่, ช่วงเวลาการใช้สอย, รูปแบบการจัดวางผังอาคาร, ลักษณะรูปแบบอาคาร, การสอดส่องดูแลในพื้นที่, การให้ความช่วยเหลือในพื้นที่และยังส่งผลให้ผู้ใช้สอยรู้สึกเสี่ยงต่อภัยอาชญากรรมด้วย

นัยวัฒน์ ณะเดิมชิต (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกเป้าหมายและโอกาสในการประกอบอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้กระทำความผิดบางส่วนตัดสินใจที่จะกระทำความผิด เนื่องจากผลจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม (พบโอกาสเหมาะ) ส่วนใหญ่มีรูปแบบของการกระทำความผิดแบบฉกฉวยโอกาส โดยทำการเลือกเป้าหมายและโอกาสในอัตราความเสี่ยงระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ในสถานที่ ช่วงเวลา และต่อเหยื่อที่ผู้กระทำความผิดมีความ

ได้เปรียบ แต่ผู้กระทำผิดก็มีได้มีแรงจูงใจในการกระทำผิดที่คงที่แต่อย่างใด โดยเมื่อช่องโอกาสอันเกิดจากสภาพแวดล้อมถูกปิดกั้นหรือลดช่องลง ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะเลิกคิดที่จะกระทำผิด และบางส่วนเกิดการเปลี่ยนที่ประกอบอาชญากรรม แต่การเปลี่ยนที่นั้นก็อยู่ในขอบเขตจำกัดในบริเวณที่ผู้กระทำผิดมีความคุ้นเคยเท่านั้น

พิษณุ พลบุตร (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางกรุงเทพฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างกระทำผิดในคดีลักทรัพย์มากที่สุด ส่วนใหญ่กระทำผิดร่วมกับผู้อื่น ไม่ได้ใช้อาวุธประกอบการกระทำผิด ส่วนใหญ่กระทำผิดช่วงกลางคืน เจ้าทรัพย์สินอยู่ในที่เกิดเหตุแต่ไม่ทันระวังตัว สถานที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นแหล่ง ชุมชน สาเหตุที่กระทำผิดเพราะความโลภอยากได้ในทรัพย์สินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นตัวกระตุ้นยั่วยุ ประกอบกับเหตุการณ์บังคับ เช่น ความยากจน และโอกาสกับสถานการณ์ในขณะนั้นเชื้ออำนาจต่อการกระทำผิด

พัฒนา เมือกอ่ำ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างกระทำผิดเพราะความโลภในสิ่งของทรัพย์สิน ซึ่งกระตุ้นยั่วยุทำให้ขาดสติยังคิด กอปรกับเหตุการณ์บังคับและโอกาสกับสถานการณ์ขณะนั้นเชื้อให้กระทำผิด

มานิช ศิริโภคกุล (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมของชุมชนชาวไทยลัทธิ: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวไทยลัทธิ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการบันทึกข้อมูลทรัพย์สินมีค่าในบ้าน มีการลือคฤญแจยานพาหนะที่จอดหน้าบ้านและมีคณะกรรมการชุมชนต่างกัน มีมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมแบบชุมชนสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่การรับทราบข่าวอาชญากรรมในชุมชน มีอาวุธไว้ประจำบ้านป้องกันคนร้าย มีการรวมกลุ่มกันในชุมชนทำกิจกรรมและมีความเพียงพอของมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนต่างกัน รวมถึงได้มีการป้องกันอาชญากรรมแบบจัดสภาพแวดล้อมต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาชีพ รายได้ครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันในชุมชนทำกิจกรรม และมี

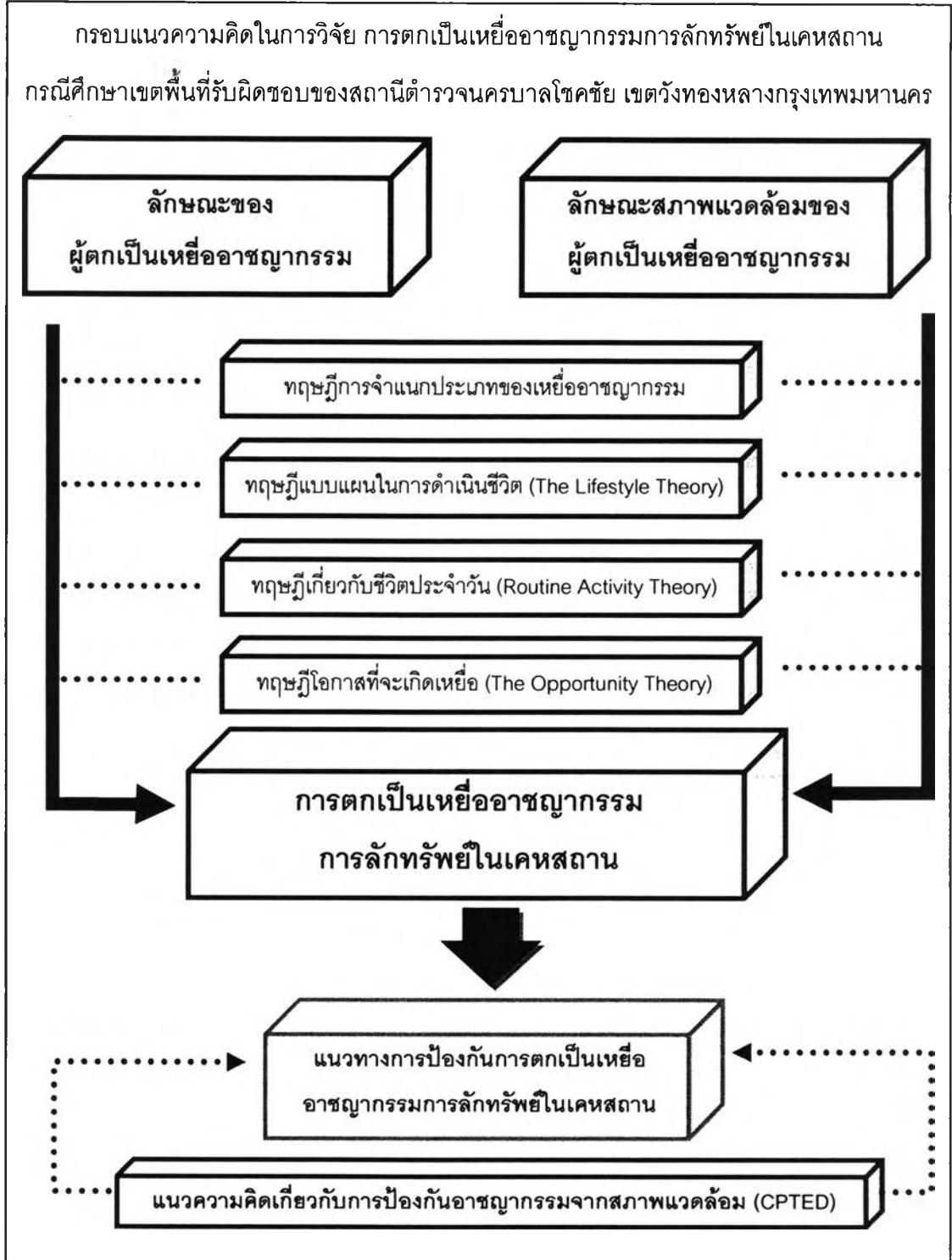

อาวุธไว้ประจำบ้านป้องกันคนร้ายต่างกันมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมต่างกัน

สถิตย์ สิบพงษ์ศิริ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และทัศนคติของผู้เสียหายต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรม: ศึกษากรณีคดีลักทรัพย์ในเคหสถานของกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มประชากรที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมร้อยละ 32.7 มีประสบการณ์การตกเป็นเหยื่อในประเภทลักทรัพย์ในเคหสถานมากที่สุด และพบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยกับการจัดสภาพแวดล้อมในเคหสถานเพื่อป้องกันอาชญากรรมว่าจะสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ โดยเห็นว่าควรจะเน้นการสร้างชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีน้ำใจต่อกันช่วยกันดูแลสอดส่องเป็นหูเป็นตาแทนกัน ก็จะสามารถลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรมของคนร้ายได้ และเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีการสืบสวนติดตามคนร้ายอย่างต่อเนื่อง เพิ่มการสอดส่องดูแลและกวาดล้างอาชญากรรมอย่างจริงจังก็จะสามารถช่วยป้องกันอาชญากรรมได้ นอกจากนี้เห็นควรให้ออกกฎหมายเพิ่มโทษให้รุนแรงกว่าปัจจุบัน กำจัดยาเสพติดให้โทษ บ่อนการพนันในชุมชนให้หมดไป และออกกฎหมายบังคับเจ้าของอาคารสถานที่ ให้ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันอาชญากรรม ก็จะสามารป้องกันอาชญากรรมได้

สำเร็จ แสงตรง (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คดีลักทรัพย์ในเคหสถาน: ศึกษาเชิงกระบวนการ พบว่า กระบวนการลักทรัพย์ในเคหสถานประกอบไปด้วยการถ่ายถอดรูปแบบและวิธีการ การคิดและการวางแผนเตรียมการ การเลือกเป้าหมาย วิธีการเข้าบ้านเป้าหมาย การเลือกช่วงวันเวลาที่ลงมือกระทำความผิด ทรัพย์สินที่ต้องการ การนำทรัพย์สินที่ได้ออกขาย และผลการกระทำความผิด

7. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย